

MILJØMINISTERIET
EU-koordinationen

1. februar 2007

**Samlenotat til Folketingets Europaudvalg
Rådsmøde (miljø) den 20. februar 2007**

1.	Udkast til Rådets konklusioner vedrørende Klimaændring KOM-dokument foreligger ikke <i>Rådskonklusioner</i>	Side 2
2.	Input til det Europæiske Råds forårstopmøde KOM-dokument foreligger ikke <i>Rådskonklusioner</i>	Side 10
3.	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om medregning af luftfart i EU kvotehandelssystemet KOM (2006) 818 <i>Politisk drøftelse</i>	Side 15
4.	Kommissionens temastrategi for bæredygtig anvendelse af pesticider KOM(2006) 372 <i>Rådskonklusioner</i>	Side 22
5.	Kommissionens forslag til afgørelse om det midlertidige forbud mod brug og salg i Ungarn af genetisk modificeret majs (Zea mays L. linje MON 810), som udtrykker Bt cryIA(b) genet, i henhold til udsætningsdirektivetEuropa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF KOM(2006)713 <i>Vedtagelse</i>	Side 29
6.	Kommissionens forslag til Rådets beslutning om markedsføring i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af en nellike (Dianthus caryophyllus L., linie 123.2.38), der er genetisk modificeret med henblik på farveændring KOM(2006) 758 <i>Vedtagelse</i>	Side 35
7.	Kommissionens Temastrategi for jordbundsbeskyttelse samt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets rammedirektiv om beskyttelse af jordbunden og ændring af direktiv 2004/35 (direktiv om miljøansvar) KOM(2006)232 <i>Politisk drøftelse</i>	Side 43

1. Kommissionens meddelelse vedrørende optioner for EU og globalt i 2020 og fremefter i forhold til at begrænse den gennemsnitlige globale temperaturstigning til 2 grader Celsius, samt udkast til Rådets (miljø) konklusioner

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

Resumé

Formandskabet har lagt op til vedtagelse af konklusioner som input til DERs forårstopmøde. Udkast til konklusioner giver støtte til at EU forpligter sig til en 30%'s reduktion i 2020 for de industrialiserede lande. Mandatet for forhandling af en global aftale om både industrilanden og de mest industrialiserede udviklingslandes indsats efter 2012, bør være klar inden udgangen af 2007 og færdiggøres i 2009. Udkast til konklusioner peger på at kvotesystemet og Kyoto-mekanismerne også i fremtiden vil være centrale instrumenter for EU's indsats. Givet udviklingslandenes stigende andel af de globale emissioner, er der brug for at fokus på reducere energiintensiteten i deres økonomiske udvikling. CDM og bæredygtighedsstrategier er vigtige elementer hertil. Udkast til konklusioner udmelder også at en aftale om post-2012 indsatsen også fastlægger en køreplan for fremtidige forpligtelser og bidrag frem mod 2050.

1. Status

Det Europæiske Råd (DER) har i forlængelse af Kommissionens meddelelse "winning the battle" fra 2005, bedt Kommissionen udarbejde yderligere analyser for optioner for EU og globalt i forhold til at opnå de nødvendige reduktioner i 2020 og fremefter. Kommissionen offentliggjorde meddelelsen 10. januar 2007, parallelt med forslag til EU's fremtidige energipolitik. Meddelelsen danner udgangspunkt for det foreliggende udkast til Rådskonklusioner, der fokuserer på EU's strategi for udvikling af et internationalt klimaregimer for perioden efter 2012.

Det tyske EU-formandskab har udsendt udkast til rådskonklusioner som input til DERs forårstopmøde.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.

Forslaget er sat på dagsordenen for rådsmøde (miljø) den 20. februar 2007 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner.

2. Formål og indhold

Kommissionens meddelelse

Meddelelsen tager udgangspunkt i EU's udmeldinger fra Det Europæiske Råd og Rådet (miljø), om:

- en maksimal gennemsnitlig global temperaturstigning på 2 grader celsius
- at dette kræver at de globale udledninger topper indenfor 2 årtier, for derefter at falde med op til 50% i 2050.
- en anerkendelse af at de industrialiserede lande stadig bør gå forrest i de internationale bestræbelser, og i den forbindelse bør overveje reduktioner på 15-30% i 2020 og 60-80% i

2050, som et led i en global aftale.

Meddelelsen identificerer optioner for, hvordan man i EU og globalt kan iværksætte mulige og omkostningseffektive tiltag, der vil gøre det muligt at leve op til 2 graders målsætningen. Kommissionen har analyseret emissionsscenarier for en omkostningseffektiv opfyldelse af denne målsætning, der støtter op om en 30% reduktion for de industrialiserede lande, men samtidig understreger at reduktioner i industrilandene alene ikke er nok, og at væksten i udviklingslandenes udledninger derfor skal reduceres. Kommissionen fremfører således, at de industrialiserede landes emissioner p.t. udgør 75% af de globale emissioner, men at udviklingslandenes udledninger efter 2020 vil overstige de nuværende industrilandes.

Kommissionen konkluderer:

- at det er teknisk muligt og økonomisk overkommeligt at leve op til 2 graders målsætningen, hvis de store udledere reagerer i tide
- at fordelene ved at gøre noget er klart større end omkostningerne ved ikke at gøre noget
- at begrænsning af klimaændringerne vil have en række positive konsekvenser i forhold til bl.a. forsyningssikkerhed, EU's konkurrenceevne og luftforurening,
- at EU sætter som mål at EU sammen med de øvrige industrialiserede lande reducerer deres emissioner med 30% i 2020,
- at EU – uafhængigt af de internationale forhandlinger – bør forpligte sig til 20 % i 2020 ved brug af kvotesystemet, andre klimapolitiske tiltag samt tiltag indenfor rammerne af den nye energipolitik,
- at udviklingslandene bremser væksten i deres udledninger og reducere deres samlede udledninger fra 2020, hvilket kan ske uden at det skader deres ønske om vækst, ved at drage nytte af det potentiale de har indenfor effektivitetsforbedringer indenfor bl.a. energi,
- at de globale emissioner skal reduceres med op til 50% i 2050, hvilket betyder at de industrialiserede lande skal reducere med 60-80% i 2050 og mange udviklingslande må reducere deres emissioner betragteligt,
- at EU's kommende energipakke vil medføre at EU kan reducere udledningerne betydeligt til gavn for både konkurrenceevne, bæredygtighed og forsyningssikkerhed,
- at markedsbaseret instrumenter som EU's kvotehandelssystem er afgørende at nå målet omkostningseffektivt, og et post-2012 system bør sikre at andre handelssystemer kan tilknyttes dette,
- at EU's kvotehandelssystem også efter 2012 skal være åben for JI og CDM kreditter.

I forhold til EU's **indsats** slår Kommissionen fast at EU fortsat bør påtage sig lederskabet for den internationale indsats, bl.a. ved at implementere nye politikker og virkemidler. Dette vil styrke EU's konkurrenceevne ved at anspore teknologiudvikling, reducere energiforbruget, øge forsyningssikkerheden og reducere luftforureningen.

Kommissionen peger på en række delområder til konkret at gennemføre målsætningerne:

- Tiltag som indeholdt i EU's energistrategi (bla. måltal på vedvarende energi og energieffektivisering)
- Styrkelse af EU's kvotehandelssystem, som mindstemål bør følgende overvejes:
  - allokeringerperioder på mere end 5 år,
  - inddrage andre gasser og sektorer,
  - anerkende CO₂-lagring (CSS),
  - harmonisere allokeringerprocesserne, herunder gennem en bredere brug af auktionering,
  - tilknytte EU's system med tilsvarende forpligtende systemer.
- Begrænsning af udledningerne i transportsektoren:
  - Rådets og Parlamentets vedtagelse af Kommissionens forslag til inklusion af luftfarten i kvotesystemet,
  - videre indsats for at nå målet om 120 g CO₂/km for biler,
  - styrkelse af forbrugsorienterede tiltag,
  - udledninger fra godstransport på veje og havet skal yderligere reduceres,
  - accelereret udvikling af 2. generations biobrændstofteknologier
- Reduktioner i øvrige sektorer som bygningsanvendelse og landbrug:
  - reduktion af energiforbruget i bygninger med op til 30%,
  - styrket indsats for reduktion af udledninger fra EU's landbrug og skovbrug,
  - grænseværdier for metan fra gasmotorer og kul-, olie- og gasproduktion, eller inklusion af disse i kvotesystemet,
  - videre restriktioner eller forbud mod brug af f-gasser,
  - reduktion af NO_x udledninger fra forbrænding og inklusion af store forbrændingsanlæg i kvotesystemet.
- Styrket indsats for forskning og teknologiudvikling:
  - indenfor rammerne af det fordoblede budget hertil i 7. forskningsrammeprogram,
  - videre budgetforøgelse efter 2013,
  - gennemførelse af handlingsplanerne for fremme af energi- og miljøteknologi.
- Effektiv brug af de allerede godkendte retningslinier for samhørighedsfondene til fremme af transport, energi og miljøteknologisk innovation.

Desuden analyserer Kommissionen behovet for en yderligere indsats i udviklingslandene, de positive gevinster de vil kunne opnå ved at reducere deres udledninger, samt de måder hvorpå de kan deltage i den internationale indsats afhængig af deres økonomiske formåen.

Udkast til Rådskonklusioner

Udkastet til rådskonklusioner fokuserer primært på følgende:

- Rådet udtrykker stor bekymring for den accelererende globale opvarmning på 0,2 grader pr. tiår og dens negative effekter, som beskrevet af IPCC; og det markeres at gøre indtryk når de seneste økonomiske analyser, herunder Stern rapporten, illustrerer at fordelene ved at handle nu er klart større end omkostningerne ved ikke at handle.
- Rådet understreger at international og kollektiv handling er afgørende for at undgå alvorlige klimaforandringer med negativ effekt på den økonomiske udvikling særlig i

udviklingslandene.

- Rådet er sig bevidst om den stigende energiefterspørgsel, men sikker på at en betydelig forbedring af energieffektivitet samt udbredelse af vedvarende energi, vil forbedre forsyningssikkerheden, dæmpe stigningstakten i energiprisen samt reducere emissioner af klimagasser.
- Rådet udtrykker, at opfyldelse af 2 graders målsætningen, medfører at de globale emissioner skal toppe indenfor 10-15 år, efterfulgt af væsentlige reduktioner på omkring 50% i 2050 i forhold til 1990, hvorfor der er presserende behov for en post-2012 aftale.
- Rådet understreger at en sådan aftale skal indgås tidsnok til at sikre, at næste forpligtelsesperiode ligger i umiddelbar forlængelse af Kyoto protokollens første forpligtelsesperiode, hvilket betyder at der – komplementært til de igangværende forhandlinger mellem Annex I parterne - på COP13 i slutningen af 2007 skal opnås enighed om mandat for forhandlinger om en omfattende post-2012 aftale, som skal søges afsluttet i 2009.
- Rådet fremhæver sit synspunkt om, at en fremtidig aftale skal være i overensstemmelse med 2 graders målsætningen, og tage udgangspunkt i og søge at udbygge Kyoto protokollen samt sikre en retfærdig og fleksibel ramme for en så bred deltagelse som muligt, hvor følgende elementer er vigtige:
  - Udvidet kvotemarked med fleksible mekanismer.
  - Større absolutte emissionsforpligtigelser for ilande.
  - Mere effektive bidrag fra de mest udviklede ulande ift. reduktion af energi intensitet, herunder ved nye og fleksible forpligtelsesmåder.
  - Øget samarbejde om teknologi forskning, udvikling, spredning og overførsel.
  - Forbedrede incitamenters ift. klimatilpasning.
  - Fokus på stigende emissioner fra skibs- og luftfart.
  - Strategier/incitamenters for at reducere afskovning i ulande.
- Rådet noterer sig, at kvotehandel og fleksible mekanismer er succesfulde og omkostningseffektive instrumenter, og forpligter sig til at forbinde EU's kvotesystem med andre handelssystemer.
- Rådet gentager at absolutte emissionsreduktioner udgør ryggraden i et globalt kvotemarked og at ilande fortsat skal udvise lederskab ved at påtage sig absolutte emissionsreduktionsforpligtigelser på omkring 30% i 2020 i forhold til 1990, og er i den forbindelse villig til at forpligtige sig til en 30% reduktion i forhold til 1990 som et bidrag til en international aftale, såfremt andre ilande forpligtiger sig til sammenlignelige emissionsreduktioner og de mest udviklede ulande bidrager tilstrækkeligt i overensstemmelse med deres ansvar samt respektive muligheder.
- Rådet finder, at medlemsstaternes reduktionsforpligtigelser fortsat skal differentieres med baggrund i en række kriterier, under hensyntagen til nationale omstændigheder, så som udledninger per BNP, per indbygger, økonomisk strukturer, reduktionspotentialer i vigtige sektorer og konkurrenceevne.
- Rådet noterer sig at ulandenes andel af de globale emissioner er stigende, hvorfor der er et behov for at reducere drivhusgasintensiteten i deres økonomiske udvikling - bæredygtighedspolitikker samt CDM ses som midler til dette.

- Rådet fremhæver at der ifm. de store fremtidige energiinvesteringer, er behov for styrket samarbejde om teknologiudvikling, og forpligter sig til at arbejde for dette i partnerskaber og bilaterale aktiviteter med 3. lande.
- Rådet understreger, at kraftige reduktionsforpligtigelser, ikke vil forhindre at specielt de mest sårbare ulande vil blive ramt af negative effekter af klimaforandringerne, og påpeger at tilpasning er vigtig, samt at EU vil støtte med dette.
- Rådet bekræfter behovet for at se på relevante gasser og sektorer, og hilser Kommissionens forslag til at inkludere luftfart i kvotedirektivet velkommen.
- Vigtigheden af at tage fat om afskovning i ulande understreges.
- Rådet understreger, at en post-2012 aftale skal fastlægge en køreplan for fremtidige forpligtigelser og bidrag frem mod 2050, samt en generel aftale om at fortsætte kvotemarkedet indenfor denne tidsramme.

3. Europa Parlamentets udtalelser

Europaparlamentet har endnu ikke udtalt sig om Kommissionens meddelelse.

Europaparlamentet udtalte i resolution af 16. november 2005 at de udviklede lande bør påtage sig forpligtelser til omfattende reduktioner – 30% i 2020 og 60-80% i 2050 – ift. udgangspunktet i 1990. Parlamentet finder således – jf. ovenstående resolution – at EU's klimastrategi bla. skal baserer sig på: Kyoto-protokollens brug af målsætninger, cap-and-trade samt mekanisme system, en forpligtelse til at reducere udledningerne med 30% i 2020 og 80% i 2050, en pro-aktiv tilgang til at få andre store udledere engageret (særligt USA) samt udviklingen af strategiske energipartnerskaber med lande som Kina, Indien, Sydafrika, Brasilien og Mexico om udvikling af bæredygtige energistrategier.

4. Nærhedsprincippet

Som bestilt af Det Europæiske Råd, finder Regeringen at Kommissionens meddelelse er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Regeringen finder at Kommissionens meddelelse som forberedelse til en EU stillingtagen til synspunkter ift. post-2012 indsats mod klimaforandring, er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

5. Konsekvenser for Danmark

Flere analyser bekræfter, at det har sin pris ikke at handle når det kommer til at bekæmpe de globale klimaforandringer, og vurderer at fordelene ved at gøre noget mod klimaændringerne overskygger omkostningerne. På globalt plan vurderer Kommissionen, at global handling kan forenes med en bæredygtig global vækst. Investeringer i en low-carbon økonomi vil kræve omkring 0,5% af det globale BNP over perioden 2013-30, hvilket vil reducere den globale vækst i BNP med blot 0,19% pr. år op til 2030, hvilket skal ses ift. den forventede årlige vækst i BNP på 2,8%. I dette er ikke indregnet andre afledte effekter som fx forbedring af sundhed, bidrag til større forsyningssikkerhed eller reducerede omkostninger til klimatilpasning og klimaskader.

Opgørelse af økonomiske konsekvenser for Danmark afhænger både af størrelsen af reduktionsmålsætning fra de internationale forhandlinger, den interne byrdefordeling i EU, graden

af øvrig international forpligtelse i en global aftale og evt. nye EU eller globale virkemidler, sektorer og gasser. Et dansk reduktionsmål vil betyde en samfundsøkonomisk udgift via fortsættelse af igangværende tiltag og støtteordninger, opfyldelse af regeringens målsætninger for vedvarende energi og energieffektivitet i opfølgning af Energistrategi 2025 samt lukning af en manko op til et dansk reduktionsmål. Et groft overslag vurderer den samfundsøkonomiske omkostning til mellem 6 og 10 mia. kr. årligt fra 2020. En sådan vurdering er stærkt afhængig af olieprisen (antaget 50 \$/tønde), kvoteprisen (antaget 150 kr./ton CO₂), antagelser om markedselasticiteter i en standardiseret modelberegning samt usikkerheder ved effekten i 2020 af opfyldelse af allokeringsplanen for 2008-2012. Der er i vurderingen ikke indregnet afledte miljø- og sundhedsfordele eller undgåede udgifter som følge af klimaskader.

Der kan forventes betydelige statsfinansielle konsekvenser til støtte til vedvarende energi, køb af emissionskvoter/kreditter mv. Størrelsen heraf vil afhænge af, hvilke instrumenter, der anvendes, og er samtidig stærkt afhængig af udvikling i oliepris, kvotepris mv.

Vurderinger af forslagets lovgivningsmæssige, erhvervsadministrative og erhvervsøkonomiske konsekvenser afhænger af de internationale forhandlinger og den videre udmøntning af EU's forpligtelser.

En videre forpligtelse til reduktion af CO₂ i EU vil ikke i sig selv ændre miljøbeskyttelsesniveauet, men miljøeffekten vil være klart positiv.

6. Høring

Sagen blev forelagt EU-specialudvalget vedr. miljø den 26. januar 2007.

Greenpeace fandt det vigtigt at regeringen støttede at EU melder en forpligtelse til 30% reduktion i 2020 ud. Greenpeace fandt det endvidere positivt at Kommissionens nu vurderer at der er behov for at de *globale* emissioner allerede skal toppe indenfor 10-15 år og reduceres med 50% i 2050. Greenpeace fandt at afledte miljøfordele og undgåede udgifter som følge af klimaskader burde kunne indregnes i konsekvensvurderingen for Danmark.

NOAH udtrykte tilfredshed med regeringens støtte til melding om 30% reduktion i 2020, idet man dog stillede spørgsmål ved om dette var nok til at nå 2 graders målet. Tysklands udmelding om at ville tage 40% dersom EU tog 30% var for NOAH også en begrundelse for at holde fast i de 30%. NOAH var ikke positive overfor støtten til samarbejde mellem EU kvotehandelssystem og andre lignende systemer, da EU's system endnu er utilstrækkeligt til at regulere CO₂ udviklingen. NOAH fandt det således nødvendigt fortsat at supplere med andre regulering, fx af luftfarten. NOAH frygtede at et stort handelssystem ville vanskeliggøre etableringen af de nødvendige lave lofter for emissionerne – fokus blev alene på "trade" og "cap" blev glemt. NOAH støttede dog at flere sektorer blev inddraget i EU's kvoteregulering.

Dansk Industri var tilfreds med at Kommissionens forslag om 20% enegang ikke var med. DI fandt at regeringen burde kritisere Kommissionen for ikke at have lavet de konsekvensvurderinger som

Det Europæiske Råd i 2006 bad Kommissionen at videreudvikle. DI mente således ikke at der var tilstrækkelige vurderinger i forhold til konsekvenser for enkeltsektorer. I og med at klimaændringer er et globalt ansvar, fandt DI det vigtigt med understregningen af en global aftale om videre indsats. DI fandt det afgørende at en fremtidig byrdefordeling ikke landede som den nuværende, og at drøftelserne om dette burdes startes snarest. DI mente at miljørådets konklusioner vedr. klima burde referere direkte til de virkemidler for opnåelse af reduktioner, som er foreslået af Kommissionen, også som et indspil til Det Europæiske Råds beslutning – dvs. pakke omkring vedvarende energi, energieffektivisering og transport. Endelig fandt DI, at rådskonklusionerne på den ene side bør udtrykke fuld opbakning til den fremtidige brug af JI og CDM, men samtidigt også være realistiske i forhold til problemerne med de konkurrenceforvridende elementer i kvotesystemet, som bør fjernes ved øget harmonisering af tildelingsreglerne.

Dansk Energi støttede generelt regeringens holdning. Dansk Energi fandt det særligt vigtigt, at der bliver opnået en mere balanceret byrdefordeling i fremtiden. Dansk Energi havde endvidere gerne set, at der var anlagt en mere ambitiøs linie i forhold til transportsektorens emissioner.

Det Økologiske Råd fandt det positivt at fokus var på 30% reduktion som led i en global aftale, og ikke på det – i forhold til 2 graders målsætningen – utilstrækkelige mål om 20% reduktion i 2020. Det Økologiske Råd fandt dog at EU burde forpligte sig til 30% uden bindinger til om andre lande umiddelbart påtager sig tilsvarende reduktioner. Da de 30% sikkert vil komme under pres i Rådet, fandt Økologisk Råd det vigtigt at Danmark holdt fast i dette. Det Økologiske Råd var enig i behovet for at få udviklingslandene omfattet i reduktionsindsatsen, også ved brug af CDM, om end man fandt behov for opstramning af regelsættet for CDM, således at der sikres reelle CO2 reduktioner og reel teknologioverførsel.

7. Forhandlingssituationen

Kommissionens forslag og formandskabets udkast til rådets konklusioner har været genstand for en indledende drøftelse i rådets klimaarbejdsgruppe. De centrale punkter for drøftelsen var procenterne og kriterier for byrdefordeling.

8. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens meddelelse velkommen og finder, at den er et godt grundlag for politiske diskussioner og konklusioner på Rådsmødet (miljø) i februar 2007 og Det Europæiske Råds møde i marts 2007.

Regeringen finder at der er behov for at EU viser lederskab i forhold til at sikre en global post2012 aftale, og lægger derfor stor vægt på at EU til marts udmelder sine visioner for en post-2012 aftale, således at der målrettet kan arbejdes for en mulig global enighed om en aftale i 2009, hvor Danmark har tilbudt sig som vært for partskonferencen.

Regeringen mener, at EU bør forpligte sig til en reduktion af drivhusgasser på 30% i 2020 ift. 1990-niveau som led i en global aftale. Der er tale om et ambitiøst og fornuftigt niveau. Det er afgørende med en ambitiøs global, hvor de industrialiserede lande påtager sig en sammenlignelig reduktionsindsats, og hvor de mest industrialiserede udviklingslande også påtager sig en passende

indsats. EU står i dag for ca. 14% af verdens CO₂-udledninger og EU's andel bliver stadig mindre. Det er derfor helt afgørende, at der sættes fokus på den globale indsats, og at EU's udspil bruges til at presse på for at USA, Kina, Indien m.fl. påtager sig deres respektive bidrag i arbejdet mod klimaforandringer.

Regeringen lægger vægt på at der etableres sammenhæng mellem mål og midler, hvorfor regeringen støtter, at der træffes de fornødne omkostningseffektive foranstaltninger inden for klimapolitikken og energipolitikken, som skaber den fornødne realistiske sammenhæng.

Regeringen forventer at de reelle forhandlinger om EUs interne byrdefordeling vil finde sted efter forårstopmødet. Regeringen finder det meget vigtigt, at der opnås en mere balanceret fremtidig byrdefordeling end for nuværende.

For sikring af omkostningseffektive løsninger, finder regeringen det vigtigt, at EU fortsætter udviklingen af et effektivt fungerende kvotehandelssystem og EU-eksterne markedsbaserede mekanismer for CO₂-reduktioner, der kan sikre at reduktioner sker dér, hvor omkostningerne er lavest. Det er derfor relevant med en fortsat udbygning af EU's kvotehandelssystem med andre sektorer og gasarter, udbygning og forbedring af muligheder for at købe kreditter uden for EU, lagring af CO₂ samt kobling af systemet til eventuelle andre handelssystemer uden for EU efter 2012 under hensynstagen til sikring af systemets miljømæssige integritet og omkostningseffektivitet.

Regeringen finder, at der i relation til skibsfart bør tages højde for, at man i IMO har påbegyndt revisionen af MARPOL Annex VI og NO_x-koden, som EU skal søge at få indflydelse på, for så vidt muligt at sikre international regulering af skibsfartens udledninger.

2. Input til Det Europæiske Råds forårstopmøde 2007

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

Resumé

Rådet (miljø) vedtager konklusioner som indspil til Det Europæiske Råds forårstopmøde den 8.-9. marts. Konklusionerne berører de følgende emner: fremme af miljøeffektive teknologier, post-2012 klima strategi, styrket EU energipolitik og bedre regulering. Konklusionerne baserer sig på Kommissionens fremdriftsrapport om implementering af Lissabon strategien, samt Kommissionens meddelelser om klima og om energi. Konklusionerne understreger mulighederne for synergi mellem vækst, beskæftigelse og miljøbeskyttelse, og opfordrer til at satse på at gøre EU til frontløber på miljøeffektive teknologier og den mest energi- og ressourceeffektive region i verden. Fsva. klima er der alene tale om kopi af tekst fra selvstændige klimakonklusioner. Fsva. energi, foreslås der støtte til kommissionens ambitiøse linie på særligt energieffektivisering og vedvarende energi. Fsva. bedre regulering, gives der bl.a. input til de miljømæssige sammenhænge, som bør indgå i konsekvensvurderingerne i forbindelse med gennemførelse af målet om at lette de administrative byrder med 25%. Konklusionerne har ikke i sig selv konsekvenser for Danmark.

1. Status

Punktet er sat på dagsordenen for Rådsmøde (miljø) den 20. februar 2007 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner som bidrag til Det Europæiske Råds (DER) forårstopmøde den 8.-9. marts 2007.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Forslaget er sat på dagsordenen for rådsmøde (miljø) den 20. februar 2007 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner.

2. Formål og indhold

Udkastet til rådskonklusioner udtrykker følgende holdninger fra Rådet:

Indledning

- Kommissionens årlige fremdriftsrapport¹ hilses velkommen - i særdeleshed betoningen af klimaforandringer, øko-innovation, energieffektivisering og anvendelse af vedvarende energiresourcer – og det fremhæves, at slagkraftig handling på disse områder kan lede til nye markeder, muligheder og jobs.
- Det understreges, at den fornyede EU Bæredygtighedsstrategi og Lissabon strategien for vækst og beskæftigelse komplementerer hinanden.
- Det positive bidrag fremhæves som en veldesignet miljøpolitik, der integrerer principperne for bedre regulering, kan bidrage til konkurrenceevne samt vækst og beskæftigelse, dels gennem

aktiv fremme af øko-innovation og ressourceeffektivitet, dels ved at imødegå klimaforandringer.

Miljø, innovation og jobs: At gøre Europa den mest øko-effektive økonomi

- Det gentages, at øko-innovation kan udgøre et vigtigt bidrag til Lissabon-strategien, forbedring af miljøet og EU's mål for bæredygtig, konkurrencedygtig og sikker energi fremtid.
- Og derfor understreges vigtigheden af en målrettet og ambitiøs indsats for at fremme øko-innovation på en række potentielle markeder/teknologier, som kan gøre Europa til både "frontrunner" i øko-innovation og den mest energi- og ressourceeffektive område i verden.
- Kommissionen inviteres derfor til at vurdere om de eksisterende politiske rammer, programmer og virkemidler, er tilstrækkelige til at opnå dette mål, og præsentere for DER's forårstopmøde 2008 et forslag til en integreret strategi for fremme af øko-innovation.
- Endeligt ses der frem til Kommissionens Grøn bog om markedsbaserede instrumenter som miljøpolitisk virkemiddel.

Klimaforandringer (tekst fra de separate klimakonklusioner følger)

For en bæredygtig EU energihandlingsplan

- Kommissionens energipakke hilses velkommen, og i udkastet til rådskonklusioner understreges det gensidige afhængighedsforhold mellem EU's klima- og energipolitikker til at fremme forsyningssikkerhed, forbedre konkurrenceevne, reducere luftforurening og forbedre sundheden, samt udgøre rygraden i den nødvendige reduktion af EU's drivhusgasudledninger.
- Kommissionens forslag til realisering af 20% energibesparelse i 2020 opfordres gennemført minutøst og snarest.
- Etableringen af et bindende mål for vedvarende energi på mindst 20% i 2020 fremhæves, idet der lægges vægt på Kommissionens forslag til passende lovgivning, som kan sikre gennemførelse af målet.
- Et bindende mål på 12,5% biobrændstof i 2020 vurderes passende, bla. baseret på dels et system til certificering af bæredygtig biobrændstof, dels medlemsstaternes forskellige situation.
- I lyset af den fortsatte afhængighed af kul, opfordres medlemsstaterne og Kommissionen til at styrke F&U og udvikle de nødvendige tekniske, økonomiske og juridiske rammer til at bringe miljømæssigt sikre teknologier til CO₂-udskillelse og lagring på markedet, herunder stimulere etableringen af op til 12 storskala demonstrationsanlæg inden 2015.
- I relation til EU's eksterne energirelationer og F&U indsats, understreges behovet for stærkere fokus på energieffektivisering og vedvarende energi.

Den miljømæssige dimension af bedre regulering

- Det anerkendes at indsatsen for bedre regulering allerede giver resultater, og det understreges at bedre regulering kan opnås uden at kompromittere de substantielle/væsentlige standarder.
- Ved brug af bla. IMPEL (Network for Implementation and Enforcement of Environmental Law), opfordres medlemsstaterne og Kommissionen til fortsat at fremme lovgivning som er af

---

¹ Meddelelse fra Kommissionens til Det Europæiske Råds forårsmøde: "Fuld fart fremad – Det nye partnerskab for vækst og beskæftigelse" KOM(2006)30.

høj kvalitet, sammenhængende og omkostningseffektiv, og som kan implementeres og håndhæves effektivt, og give de sundheds- og miljøforbedringer som borgerne forventer.

- Det fremhæves at konsekvensvurderingerne aktivt skal inddrage de relevante partshavere, og etablere en grundig vurdering af omkostninger og fordele, inkl. effekter som ikke lader sig økonomisk kvantificere, samt vurdere cost of in-action og langtidseffekter.
- Det miljømæssige element i konsekvensvurderinger fremhæves som betydningsfuldt for en mere bæredygtig beslutningsproces på alle relevante politikområder.
- Uden at gå på kompromis med de politiske mål i lovgivningen, opfordres der til en videre indsats for bedre regulering. Til støtte for dette, opfordres Kommissionen til at fortsætte indsatsen med at strømline rapporteringskravene på miljøområdet.

3. Nærhedsprincippet

Da der ikke er tale om lovgivningsforslag, er spørgsmålet om overholdelse af nærhedsprincippet ikke relevant.

4. Konsekvenser for Danmark

Udkast til rådskonklusioner har ikke i sig selv konsekvenser for Danmark. I det omfang det Europæiske Råd støtter Rådets (miljø) anbefalinger, vil forslaget kunne få konsekvenser for Danmark. Omfanget vil afhænge af den konkrete udmøntning af de specifikke initiativer. For så vidt angår henvisningerne til Kommissionens forslag på energi og på klima – som har direkte konsekvenser for Danmark – behandles disse separat.

5. Høring

Sagen blev forelagt EU specialudvalget for miljø den 26. januar 2007.

Greenpeace fandt det naivt at tro at CCS kan lykkes – det er grundlæggende en så usikker løsning, at der under alle omstændigheder vil gå mange år inden den evt. vil kunne bruges. Greenpeace fandt at det i forhold til biobrændstof var centralt at fokusere på de miljømæssige konsekvenser og opfordrede regeringen til at arbejde for en certificeringsordning.

NOAH udtrykte sig klart imod CCS, som der grundlæggende var så mange potentielle problemer i. Fokus i forhold til kulkraft, skulle i stedet være på subsidieringen af anvendelsen af kul. I forhold til biobrændstof fandt NOAH at Danmark indirekte kom til at støtte 1. generationsteknologier ved at støtte Kommissionens forslag som ikke skelnede mellem 1. og 2. generationsteknologier. NOAH fandt i øvrigt behov for en kobling med et kommende forslag om krav til bilers CO₂-emissioner, som burde gennemføres forud for satsning på biobrændstof.

Dansk Industri fandt at Kommissionen var urealistisk omkring tidshorisonten for CCS, som ikke ville være tilgængelig på denne side af 2020. DI mente at statsstøttereglerne ville indkapsle tilskudsmængden til udvikling af teknologien. Endeligt fandt DI at støtte til udvikling af CCS ikke var et fravalg af vedvarende energi eller energieffektivisering, men et nødvendigt element i forhold til fx Kinas fortsatte store afhængighed af kul.

Om end Dansk Energi var enig i DI's forbehold overfor hvornår CCS måtte være tilgængeligt, fandt man det vigtigt at teknologien målrettet blev prøvet af. For så vidt angår biobrændstof, undrede man sig over hvad forslaget om 12,5% i 2020 var baseret på.

Det Økologiske Råd fandt at Danmark ikke bør støtte CCS, da teknologien er både usikker, mere energikrævende og langt dyrere end både energibesparelser og mange former for vedvarende energi. I forhold til biobrændstof fandt Økologisk Råd at målet bør præciseres – uanset om det er 10 eller 12,5% - således at der tilføjes et maksimum for, hvor stor en del heraf der må være 1. generations biobrændstoffer. Et sådant maksimum kunne fx være 5,75%.

6. Forhandlingsituationen

Udkast til konklusioner blev første gang behandlet i Rådets miljøarbejdsgruppe den 19. januar. Udkastet blev positivt modtaget, hvor energidelen gav anledning til de fleste bemærkninger. Et antal lande var positive overfor bindende mål på vedvarende energi, hvor de fleste endnu ikke havde fastlagt nationale positioner og kun et enkelt land var direkte imod. Ift. biobrændstoffer, var der kun opbakning fra et enkelt medlemsland til formandskabets forslag om 12,5%, ligesom der var en tendens til modstand imod en bindende målsætning. På spørgsmålet om CO₂-lagring var der generel støtte til formandskabet, om end med flere forslag til opstramning af teksten ift. miljømæssig bæredygtighed.

7. Regeringens foreløbige holdning

Regeringen kan støtte vedtagelse af rådskonklusioner som bidrag til Det Europæiske Råds (DER) forårstopmøde den 8.-9. marts 2007.

Øko-innovation

Regeringen finder fortsat at der er mulighed for synergi mellem vækst, beskæftigelse og miljøbeskyttelse, og konstaterer at Kommissionen og en række medlemslande, herunder Danmark, er godt i gang med at fremme denne synergi. Det er derfor ganske naturligt at bede Kommissionen vurdere og komme med forslag til hvordan en yderligere integration af miljøbeskyttelse, styrkepositioner på miljø- og energiteknologier, nye potentielle markeder og dagsordenen for vækst og jobs kan finde sted.

EU's centrale rolle ift. miljøbeskyttelse giver Kommissionen en særlig forpligtelse til at skabe et effektivt samspil mellem EU's miljøregulering og udvikling af nye teknologiske løsninger på prioriterede miljøudfordringer. Tilsvarende er mere miljøeffektive teknologiske løsninger til sektorer som energi, transport og landbrug afgørende for at implementere og styrke EU's lovgivning på disse områder på en omkostningseffektiv måde. Endeligt er det vigtigt at EU's industrivirksomheders styrkepositioner fastholder og videreudvikler, modsvarende den voksende globale efterspørgsel efter miljøeffektive løsninger.

En sådan indsats på EU-niveau vil modsvare den indsats regeringen har iværksat for fremme af miljøeffektive teknologier².

---

² Regeringen: "Redegørelse om fremme af miljøeffektiv teknologi – vejen til et bedre miljø", maj 2006.

Klimaforandringer

Der henvises til separat kommenteret dagsorden på dette punkt.

Bæredygtig energihandlingsplan

Kommissionens indspil ift. energieffektivisering og vedvarende energi stemmer stort set overens med linien i det danske EU-energiindspil fra efteråret 2006.

Biobrændstof

Regeringen har i sit energioplæg "En visionær dansk energipolitik" angivet, at andelen af biobrændstoffer til transport forøges til 10% i 2020. Regeringen er parat til at fastsætte et delmål tidligere end 2020, forudsat at der er udviklet tilstrækkeligt samfundsøkonomiske konkurrencedygtige og miljømæssigt bæredygtige teknologier.

CO₂-udskillelse og lagring (CCS):

Regeringen kan støtte en videre udvikling af CCS, men er forbeholdne overfor finansieringen af den af Kommissionen foreslåede mekanisme, herunder særligt de op til 12 demonstrationsanlæg. Der er endvidere fortsat er en række sikkerhedsmæssige og juridiske spørgsmål i forbindelse med CCS-teknologien, som skal være på plads for at sikre den miljømæssige integritet. Endeligt bør det sikres, at fremme af CCS-teknologien ikke reducerer allokering af F&U midler til vedvarende energi- og energibesparesesteknologier.

Miljømæssig dimension af bedre regulering

Regeringen er grundlæggende enig i formandskabets vurderinger og udmeldinger som indeholdt i udkast til konklusioner. Regeringen finder at bedre regulering ikke må indebære at niveauet for beskyttelse af miljø, sundhed eller forbrugerbeskyttelse sænkes.

3. Kommissionens forslag til direktiv om inkludering af luftfartens udledning af drivhusgasser i EU's kvotehandelssystem COM (2006) 818

Nyt notat

Resumé

Med direktivforslaget foreslås, at luftfartsektoren omfattes af EU kvotehandelssystem for CO₂. Den samlede mængde kvoter, der tildeles flyoperatørerne, vil svare til sektorens gennemsnitsemmissioner for perioden 2004-06. Flyoperatørerne kan handle kvoter indbyrdes. Har flyoperatørerne samlet set et større udslip end der tildeles gratis kvoter må der købes yderligere kvoter fra de øvrige sektorer i kvotehandelssystemet eller kreditter fra klimaprojekter (JI/CDM). Sektoren vil fortrinsvis få tildelt gratis kvoter, medens antallet af kvoter som auktioneres vil svare til gennemsnittet af EU landenes allokationsplaner. Der vil blive fastsat et loft for flyoperatørernes mulighed for at benytte JI/CDM kreditter, svarende til det gennemsnitlige loft i de nationale allokationsplaner. Direktivet foreslår, at al luftfart mellem europæiske lufthavne omfattes fra 2011, og udvides fra 2012 til også at omfatte al ind og udgående lufttrafik fra EU. Fordelingen af kvoter mellem operatører foregår efter et harmoniseret benchmark i forhold til den transporterede mængde af passagerer og fragt.

1. Status

Kommissionen offentliggjorde den 20. december ovennævnte forslag, som er sendt til Rådet (miljø). Forslaget har hjemmel i TEF artikel 175, og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om fælles beslutningstagen i TEF artikel 251.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Det tyske EU-formandskab har sat forslaget på dagsordenen for Rådsmødet (miljø) den 20. februar 2006 til politisk drøftelse.

2. Formål og indhold

EU-Kommissionen angiver, at formålet med direktivforslaget er at mindske luftfartens drivhusgasudledning ved at lade luftfarten omfatte af EU's eksisterende kvotehandelssystem. Med direktiv 2003/87/EF om handel med CO₂-kvoter (herefter kvotedirektivet) indførtes der, fra 2005, en ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i EU. Kvotedirektivet omfatter større anlæg indenfor energi, offshore og industri. Formålet med kvoteordningen er at nedbringe emissionen af drivhusgasser for at kunne leve op til de reduktionsforpligtelser, som EU og medlemslandene har påtaget sig under FN's Klimakonvention, Kyoto protokollen og EU's byrdefordelingsaftale. Virksomhederne under kvoteordningen kan købe/sælge kvoter på tværs af sektorer og landegrænser. EU Kommissionen lagde til grund for direktivet, at handel med udledningkvoter giver mulighed for at gennemføre reduktionstiltag der, hvor reduktionsomkostningerne er lavest. Herved opnås en omkostningseffektiv reduktionsindsats. Herudover har de kvoteomfattede virksomheder bl.a. mulighed for at købe klimakreditter fra projekter i Østeuropa eller i udviklingslande.

Med direktivforslaget vil luftfarten fra og med 1. januar 2011 blive inkluderet i kvotesystemet efter

følgende model:

- Første periode løber fra 2011-12. I 2011 inkluderes kun luftfart inden for EU. Fra 1. januar 2012, og i fremtidige perioder, vil alle flyafgange og landinger (dog undtaget mindre fly, militærfly m.v.) i EU – uafhængigt af flyoperatørernes oprindelsesland eller destination – blive omfattet af systemet.
- Den samlede mængde kvoter, der årligt vil blive tildelt luftfarten frem til år 2022, vil svare til sektorens faktiske årlige udledning af CO₂ i perioden 2004-06.
- I første periode fra 2011-12 skal medlemsstaterne tildele langt størsteparten af kvoterne gratis til operatørerne, mens der vil blive auktioneret en mindre andel, svarende til den gennemsnitlige andel af kvoter der auktioneres i lande som auktionerer kvoter i det eksisterende kvotesystem i 2008-12. Auktioneringsprocenten vil altså blive harmoniseret i alle medlemsstater. Den præcise auktioneringsprocent i 2011-12 fastlægges endeligt når alle medlemsstaternes allokeringssplaner for 2008-12 er godkendt af EU Kommissionen, formentlig i 2007. I de kommende forhandlinger om revisionen af kvotedirektivet efter 2012 vil det blive fastlagt, om en større andel af kvoterne skal auktioneres efter 2012.
- Provenuet fra auktionering skal anvendes til klimatiltag (reduktion af drivhusgasudledningen, tilpasning til klimaforandringer, forskning og udvikling i drivhusgasreduktion og klimatilpasning) samt til at dække de administrative udgifter ved administration. Medlemsstaterne skal underrette EU Kommissionen om brugen af provenuet.
- Hver flyoperatør administreres af den medlemsstat, som har givet licens til flyoperatøren, eller subsidiært til den medlemsstat, som kan tilskrives den største andel af flyoperatørens emissioner i 2006. Udenlandske flyoperatører vil således blive tilknyttet det land hvortil den største andel af hvert enkelt selskabs emissioner kan relateres. EU Kommissionen foretager vurderingen på baggrund af oplysninger fra Eurocontrol. Operatørerne skal søge den ansvarlige medlemsstat om tildeling af gratiskvoter. Tildelingen vil ske på baggrund af et benchmark for operatørernes ton-kilometer aktivitet, dvs. flylast gange den fløjne distance. Ton-kilometer aktiviteten beregnes for det år, der starter 36 måneder før handelsperioden. For den første handelsperiode, der starter i 2011, vil tildelingen af gratiskvoter således ske på baggrund af ton-kilometer aktiviteten i 2008.
- Tildelingen af gratiskvoter til nye operatører forudsætter, at de har opereret 36 måneder før handelsperioden. Nye operatører vil således til at begynde med skulle købe kvoter, men vil i senere perioder kunne modtage gratis kvoter på lige fod med eksisterende flyoperatører.
- Hvis en flyoperatør ophører med at operere, tildeles kvoter for den resterende del af perioden til flyoperatøren.
- Operatørerne skal rapportere antallet af flyvninger, passager-km og ton-km på hver enkelt flyrute såvel som det totale antal ton-km til den ansvarlige medlemsstat.
- Operatørerne skal monitorere og rapportere det faktiske verificerede CO₂ udslip til den ansvarlige medlemsstat. Rammerne for monitorering, verificering og rapportering fastsættes ved forskriftsprocedure.
- Operatørerne skal tilbagelevere et antal kvoter til de ansvarlige medlemsstater, som modsvarer deres CO₂-udledning. I det omfang flyoperatørerne får behov for kvoter ud over

de gratis tildelte kvoter kan de købe kvoter af de øvrige flyoperatører og de øvrige kvotevirksomheder i EU's kvotesystem. Flyoperatørerne har desuden mulighed for at benytte JI / CDM kreditter op til en procentdel af deres behov for at returnere kvoter, som modsvarer det gennemsnitlige loft for de øvrige kvotebelagte virksomheder i EU, som vil blive fastsat endeligt i allokeringsplanerne for 2008-12. Flyoperatørerne kan ikke sælge de gratis tildelte flykvoter til øvrige industrier under kvotesystemet, men kan bede medlemsstaterne om at veksle flykvoter til kvoter, som er bakket op af landekvoter, således at der kan handles med øvrige sektorer.

- Direktivforslaget lægger op til, at hvis andre lande eller regioner udenfor EU lader luftfarten omfatte af kvotesystemer, vil EU's system skulle tilpasses dette.

3. Europa Parlamentets udtalelser

Foreligger endnu ikke.

4. Nærhedsprincippet

EU-kommissionen vurderer, at isolerede tiltag i de enkelte medlemsstater ikke vil være tilstrækkelige. Således vil de økonomiske gevinster ved kvotehandel alene kunne opnås såfremt kvoterne kan handles på tværs af fællesskabet. Endvidere risikerer isolerede tiltag at have konkurrenceforvridende konsekvenser, da markedet for luftfart er integreret på fællesskabsniveau.

Regeringen vurderes således at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. konsekvenser for Danmark

Gældende dansk ret og forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser:

Der eksisterer ikke dansk lovgivning, der specifikt regulerer luftfartens udledning af drivhusgasser. Direktivets bestemmelser skal gennemføres gennem lovgivning.

Forslagets økonomiske og erhvervsadministrative konsekvenser:

Erhvervsøkonomiske konsekvenser:

EU-Kommissionen har udarbejdet en konsekvens analyse af direktivet som vurderer, at luftfartsselskaberne i vidt omfang forventes at kunne overvælte meromkostninger på billetpriserne ved deltagelse i kvotesystemet til kunderne, idet alle selskaber qua direktivet behandles på samme vis.

Endvidere vurderer EU-Kommissionen at overvæltningen vil øge retur-billetpriserne med ca. 35-280 kr. alt efter rejsens længde. Vurderingen bygger på en kvotepris på ca. 230 kr./ton CO₂.

Frem til 2020 vurderer EU-Kommissionen, at prisforøgelsen vil medføre en beskedent reduktion af luftfartens vækst, men en betydelig reduktion af drivhusgasudledningen. Reduktionen skal bl.a. ses i lyset af, at luftfarten køber kompensation fra andre sektorer og anvender de JI/CDM mekanismen.

For lufthavnene vurderer EU-Kommissionen ikke større konsekvenser i lyset af en forventning om

fortsat øget luftfartsaktivitet sammenholdt med, at flypassagerer ikke forventes at ville søge til lufthavne udenfor EU eftersom stigningen i prisen på flybilletter som følge af kvotesystemet forventes at blive relativt beskedent.

Det er usikkert, hvordan kvoteprisen påvirkes. Så længe flyselskaberne får mulighed for at dække en andel af deres behov for kvoter, udover de gratis tildelte kvoter med klimakreditter vil det have begrænset indflydelse på kvoteprisen. Hvis der sættes et loft for anvendelsen af JI/CDM kreditter, vil det få kvoteprisen til at stige.

Omkring turisme peger EU-Kommissionens vurderinger på, at effekten vil være begrænset idet billetprisen udgør en beskedent del af turisternes samlede ferieudgifter. Kommissionen forventer en efterspørgelseeffekt på mindre end 2 %.

Kommissionen nævner, at der har været en fortsat vækst i luftfarten til trods for de senere års stigninger i oliepriserne, hvorfor efterspørgslen vurderes at være relativt ufølsom for prisændringer.

Miljøstyrelsen kan overordnet tilslutte sig Kommissionens betragtninger. Dog peger studier på, at overvæltningsgraden vil afhænge af konkurrencesituationen for de enkelte ruter.

Et forsigtigt skøn ud fra rutemønstret for den samlede danske luftfartsektor peger på, at sektoren kun vil opleve en egentlig merudgift såfremt sektoren skal købe over 40 % af sine kvoter, hvilket der ikke lægges op til i direktivet for indeværende. Sektoren forventes derfor at opleve såkaldte ”windfall” profitter i lighed med hvad der har været erfaringen i elsektoren. Et forsigtigt dansk skøn ud fra et dansk studie peger på, at såfremt luftfarten får tildelt samtlige sine kvoter gratis, vil den opleve en gevinst på ca. 180 mio. kr. ved en kvotepris på 15 euro/ton.

Ud fra EU-Kommissionens konsekvensanalyse samt Miljøstyrelsens vurderinger, formodes luftfarten i første omgang at få en økonomisk gevinst af kvotesystemet givet den foreslåede tildeling af gratis kvoter.

Statsfinansielle konsekvenser.

I forbindelse med statens rolle som kontrolmyndighed og auktionarius må der forventes en mindre administrativ byrde for staten som umiddelbart vurderes at kunne afholdes inden for eksisterende rammer. Auktioneringen af kvoter vil generere et merprovenu til medlemsstater. Der lægges op til at procentsatsen for bortauktionering først vil blive fastsat på et senere tidspunkt.

Kommuner og regioner vil ikke blive berørt af forslaget.

Erhvervsadministrative konsekvenser.

I forbindelse med forslaget vil luftfartselskaberne blive pålagt en administrativ byrde til indledningsvis at sætte sig ind i lovgivningen, udarbejde ansøgning til tildeling af kvoter, indrapportere aktivitetsdata og den faktiske udledning af CO₂. Opgaverne er de samme som pålægges øvrige sektorer under kvotesystemet. Ifølge regeringens kortlægning af de administrative byrder i forbindelse med lovgivning (AMVAB) vurderede man, at den enkelte operatør under ETS

havde en gennemsnitlig administrativ byrde svarende til 10-30.000 kr./året. Beløbet må anses for repræsentativt, og dermed også kendetegne luftfartssektorens forventede byrde. For indeværende vurderes ca. 10 danske luftfartsoperatører inden for passager- og godstransport at blive omfattet af ETS. Som følge vil den samlede administrative byrde være i størrelsesordenen 100-300.000 kr. Det skal understreges, at der er tale om en forsigtigt skøn.

For så vidt angår forbrugerne peger Kommissionens konsekvensvurdering jf. ovenstående på øgede billetpriser. Dette er ligeledes i tråd med den danske vurderinger og danske studier peger på forøgelse på max. 2% af billetpriserne.

Samfundsøkonomiske konsekvenser.

Indførslen af et kvotesystem, som jf. ovenstående afstedkommer en reduktion på 2% af passagerantallet i forhold til et business- as-usual scenarie, kan med en vis forsigtighed sammenlignes med de samfundsøkonomiske konsekvenser ved den nu afviklede passagerafgift. En tværministeriel arbejdsgruppe vurderede således i 2005, at afskaffelsen af en passagerafgiften på 75 kr. ville føre til 4% flere passagerer i de danske lufthavne. Under antagelsen af at kvotesystemet således ”belaster” samfundsøkonomien halvt så meget som den daværende passagerafgift, vurderes indførslen af et kvotesystem på lang sigt at medføre reducere beskæftigelsen i branchen med 50 personer.

Endvidere vil der som følge af auktionering af kvoter tilfalde staten et merprovenu.

I lyset af at kvotesystem vil påvirke alle operatører på samme vis, vil der ikke opstå en konkurrenceforvridning.

Der forventes en beskeden effekt på den del turisme som flyver til Danmark. Den vurderes dog at være marginal samtidig med at kvotesystemet berører samtlige EU-lande og dermed ikke begunstiger ét turistmarked frem for et andet.

Sammenfattende vurderes de samfundsøkonomiske konsekvenser at være meget beskedne.

Beskyttelsesniveau:

I lyset af, at der vil være tale om regulering af en hidtil ureguleret sektor forventes forslaget at få en positiv miljøkonsekvens. EU-Kommissionen vurderer, at forslaget vil reducere luftfartens CO₂ udledning svarende til 46 % i 2020 i forhold til et business-as-usual scenarie når direktivet omfatter alle landende og lettende fly. En væsentlig del af reduktionen forventes realiseret via operatørernes køb af kvoter og kreditter. Der foreligger ikke landespecifikke miljøvurderinger.

6. Høring

Direktivforslaget er udsendt i høring den 5. januar til 49 interessenter. Høringsfristen er den 5. februar.

Sagen er den 23. januar 2007 blevet drøftet i EU-Specialudvalget vedrørende miljøspørgsmål, hvor der fremkom følgende bemærkninger:

Greenpeace finder det positivt, at Kommissionen har fremlagt forslag om at kvotebelægge flytrafikken. Greenpeace går ind for at kvoter i videst muligt omfang bortauktioneres og støtter Kommissionens forslag om, at provenuet fra bortauktionering skal øremærkes til klimaformål. Loftet for tildeling af kvoter er sat alt for højt, og det bør i højere grad indregnes i betalingen af kvoter, at miljøeffekten af flyenes emissioner oppe i atmosfæren er mere alvorlig. Greenpeace finder det ikke begrundet, at andre fly end EU fly først medtages i kvotesystemet i 2012.

Det Økologiske Råd finder det positivt, at Kommissionen er fremkommet med forslaget, men mener at man bør bortauktionere kvoterne, da flyselskaberne under alle omstændigheder vil hæve billetpriserne.

Dansk Industri finder det positivt med et kvotesystem for flytrafik, men mener dog at man navnlig i starten skal være meget forsigtig med at pålægge flyselskaberne for store byrder og skabe for meget turbulens. DI mener at det er vigtigt at alle flyselskaber inddrages fra starten, og finder det usikkert, hvordan kvotesystemet vil fungere for lande som er parter i Kyoto-protokollen men uden reduktionsforpligtelser. DI finder at man bør sandsynliggøre at man kan få alle selskaber med fra starten - ellers bør man vente med direktivet til efter 2012, hvor der er fastlagt et nyt regime. Der bør også ses nøjere på de foreslåede benchmark kriterier.

Rederiforeningen mener ikke at substitutionsmulighederne for fragt er anderledes end for passagerer, og finder det derfor ubegrundet at gøre forskel. Rederiforeningen fandt det positivt at man ikke opererer med flagstater, og noterede sig at Kommissionen i meddelelsen om 2 graders målsætningen har udtrykt at reguleringen af søfarten bør ske internationalt i IMO.

7. Forhandlingssituationen

Direktivforslaget er blevet præsenteret i Rådets arbejdsgruppe (miljø) den 15. december 2005. Ingen lande afviste forslaget, herunder princippet om kvotehandel. Der blev dog peget på en række emner, som krævede en nøjere afdækning, herunder håndtering af geografisk isolerede områder, international lovgivning m.v.

8. Regeringens foreløbige generelle holdning

Forslaget om at lade luftfartsektoren omfatte af EU's eksisterende kvotesystem vurderes at være et omkostningseffektivt tiltag til at håndtere sektorens stigende klimabelastning. Regeringen kan derfor tilslutte sig direktivets principielle indhold, idet dette forudsætter juridisk og politisk holdbare løsninger, der sikrer at samme regler gælder for eksterne luftfartsselskabet, der flyver i EU. Regeringen har løbende arbejdet for EU-initiativer der skal tage hånd om luftfartens udledning af drivhusgasser, bl.a. med vedtagelsen af EU's 6. Miljøhandlingsprogram fra 2001 og senest ved rådskonklusionerne i forbindelse med EU-Kommissionens meddelelse fra december 2005 om reduktion af luftfartens klimaeffekt.

Fra dansk side ser man forslaget som et første skridt frem mod nedbringelse af det globale CO₂ udslip fra luftfarten. Der bør således lægges vægt på at såvel Kommissionen og Rådet bør arbejde for at tiltag til nedbringelse af luftfartens CO₂-udledning opnår global udbredelse gennem

internationalt forpligtende aftaler.

Fra dansk side savner man en begrundelse for at undtage de fly der ankommer fra lande udenfor EU eller har destinationer uden for EU i 2011.

Fra dansk side er man som udgangspunkt imod, at auktioneringsprovenuet skal øremærkes. Den politiske beslutning om udgiftspolitiske tiltag til forbedring af klimaet bør ikke være afhængig af, hvilke indtægter der måtte komme fra en bestemt indtægtskilde.

Endvidere så man gerne, at direktivet indeholdt en revisionsforpligtigelse der giver mulighed for, at klimaeffekter af andre emissioner end CO₂ ligeledes kan omfattes af kvotesystemet.

Fra dansk side så man gerne, at det undersøges nærmere, om det benchmark der benyttes ved tildeling af gratis kvoter evt. kan indrettes mere hensigtsmæssigt, således at der kan skelnes mellem transport af gods og passagerer.

Tildelingen af gratis kvoter bør generelt vurderes i lyset af forventningen om overvæltning på forbrugerne og deraf følgende windfall profitter. Foreløbige danske studier peger på, at selskaberne vil tjene på kvotesystemet så længe tildeling af gratis kvoter udgør 60 % af de samlede kvoter. Danmark så gerne, at direktivforslaget som minimum indeholdt bestemmelser om, at andelen af gratis tildelte kvoter til sektoren skal nedtrappes over fremtidige handelsperioder.

Danmark vil arbejde for størst mulig åbenhed for at luftfartssektoren kan købe kvoter af andre sektorer, idet dette anses for at give den mest omkostningseffektive klimainsats.

Danmark lægger stor vægt på at referenceperioder for tildeling af kvoter ikke giver flyoperatørerne incitament til ekstraordinære emissioner i givne år.

4. Kommissionens meddelelse om en temastrategi for bæredygtig anvendelse af pesticider KOM(2006) 372

Revideret notat

Resumé

Kommissionen har fremlagt en temastrategi for bæredygtig anvendelse af pesticider, der forventes at minimere risikoen for sundhed og miljø ved anvendelse af pesticider. Temastrategiens hovedelementer er at forbedre kontrollen med brug af pesticider, indføre regler for substitution af de mest farlige pesticider, fremme dyrkningsformer med lavt eller intet forbrug af pesticider og at etablere et system til afrapportering af status for de fastsatte mål. Strategien vurderes kun at have mindre konsekvenser for Danmark, idet de fleste af elementerne allerede er indført i Danmark.

1. Status

Kommissionen sendte den 14. juli 2006 ovennævnte meddelelse til Rådet og Europaparlamentet.

Der er den 12. september 2006 oversendt et bidrag til samlenotat til FMPU og FEU.

Forslaget blev præsenteret for Rådet (landbrug og fiskeri) på dets møde den 18. september 2006.

Forslaget er sat på dagsordenen for Rådsmøde (miljø) den 20. februar 2007 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner.

2. Formål og indhold

Temastrategien er en udmøntning af EU's 6. Miljøhandlingsprogram, som understreger behovet for en mere bæredygtig anvendelse af pesticider herunder behov for en væsentlig reduktion i risiko ved pesticider og en væsentlig nedsættelse af forbruget af pesticider.

Temastrategien for pesticider fokuserer på selve anvendelsen af pesticider, der er central for de miljø- og sundhedsmæssige risici, der er knyttet til pesticider, hvilket stort set ikke er omfattet af den eksisterende lovgivning på området. Temastrategien giver endvidere mulighed for at gå på tværs af den lovgivning og de politikker, der berører pesticider, såsom vandpolitik, landbrugspolitik, arbejderbeskyttelse og forskning.

Hovedinitiativerne i temastrategien for pesticider er, at:

- Minimere fare og risiko for sundhed og miljø fra brugen af pesticider
- Forbedre kontrol med brug og salg af pesticider
- Mindske tilgang til og brug af skadelige aktivstoffer, ved substitution med mere sikre kemiske og ikke-kemiske alternativer
- Fremme dyrkningsformer med lavt eller intet forbrug af pesticider, bl.a. ved at øge brugerens opmærksomhed og ved at arbejde for retningslinjer for god praksis samt overvejelser om økonomiske instrumenter

- Etablere et gennemskueligt system for overvågning og indberetning af fremskridt i relation til strategiens mål, herunder at udvikle passende indikatorer

Nogle af disse initiativer kan mest hensigtsmæssigt indarbejdes i eksisterende lovgivning/regulering. Initiativer, der ikke hensigtsmæssigt kan indarbejdes i eksisterende regulering/lovgivning indgår i forslaget til et nyt rammedirektiv om bæredygtig anvendelse af pesticider. Der henvises til grundnotat om forslaget til dette direktiv. Det bemærkes, at der i rammedirektivet indgår regelmæssig kontrol af marksprøjtter, samt udmøntning af temastrategiens forslag om obligatoriske standarder for integreret bekæmpelse.

Følgende af temastrategiens initiativer kan bedst indarbejdes i eksisterende lovgivning:

- Forbedrede systemer til kontrol af overholdelse af godkendelsesvilkår
- Alternativvurdering og substitution

Disse er indeholdt i det fremlagte forslag til forordning om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, KOM(2006) 388, som skal erstatte det nuværende direktiv 91/414/EØF om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler. Mht. forbedrede systemer til kontrol er bestemmelserne om kontrol dog uændret i forslaget. Der henvises i øvrigt til grundnotat om forslaget til forordning om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler.

- Monitering af pesticider i vand, som er forudsat i vandrammedirektivet.
- Forskning i pesticider, som indgår i 6. og 7. rammeprogram for forskning

En omfattende monitering af pesticider i vand og andre steder i miljøet med henblik på validering af de modelberegninger, som benyttes i risikovurderinger og med henblik på kontrol af, om brugerne overholder godkendelsesvilkår, kan blive meget intensiv og dermed dyr. Det fremgår dog af temastrategiens bilag, at moniteringen skal koncentreres om et begrænset antal stoffer. Den foreslåede monitering af vand har ophæng i vandrammedirektivet. Temastrategien peger ikke på, i hvilket regi monitering af andre medier (jord og luft) skal foregå, men der nævnes Miljøagenturet og Vandforsyningsselskaber som mulige aktører.

Herudover skal der ifølge temastrategien senest i 2008 være vedtaget ny regulering på følgende områder:

- Forbedrede systemer til indsamling af data om salg og anvendelse af pesticider
- Standardiseringsordning for udstyr til udbringning af pesticider

Med hensyn til indsamling af data foreligger der et forslag til forordning om pesticidstatistik (KOM(2006)778). Ifølge forslaget skal der indsamles statistiske data om salg og anvendelse af pesticider, især med henblik på at generere data til beregning af EU harmoniserede risikoindikatorer. Medlemsstaterne kan, da der gælder subsidiaritet for fællesskabets statistikker, selv vælge indsamlingsmetodik. De indsamlede data skal med 5 års intervaller sendes til kommissionen i et nærmere bestemt format.

Der skal med hjemmel i direktiv 98/34/EC om tekniske standarder, fastsættes standarder for udstyr til udbringning af pesticider (sprøjter m.v.). Der foreligger endnu ikke et udkast.

Følgende af 6. Miljøhandlingsprogramms mål vedrørende pesticider er ikke medtaget i temastrategien, men kan blive vurderet igen på et senere tidspunkt.

- Kvantitative reduktionsmål (forbrugsreduktion)
- Afgifter til reduktion af forbruget

Rådskonklusioner

I formandskabets udkast til rådskonklusioner er der overordnet lagt stor vægt på landbrugets konkurrenceforhold og reduktion af administrative byrder.

Kommissionen opfordres til så vidt muligt at indarbejde nye initiativer i eksisterende instrumenter og til at sikre sammenhæng med den kommende forordning om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler.

I forslaget til rådskonklusioner beder Rådet Kommissionen notere sig, at initiativer rettet mod biocider (der ikke indgår i temastrategien) generelt vil kræve en helt anden tilgang end for plantebeskyttelsesmidler, samt at plantebeskyttelsesmidlers nyttevirkning er mere omfattende og kompleks end temastrategien lader formode. Desuden bedes Kommissionen overveje om etableringen af den foreslåede ”Temastrategi ekspertgruppe” ikke vil føre til unødige udgifter for Kommissionen og medlemslandene. Endelig opfordres Kommissionen til at søge at sikre finansiering til temastrategiens initiativer – ikke mindst udvikling af metoder og procedurer for integreret plantebeskyttelse.

3. Nærhedsprincippet

Da der ikke er tale om en retsakt, er spørgsmålet om nærhedsprincippet ikke relevant.

4. Konsekvenser for Danmark

Danmark har siden 1986 haft en række forskellige pesticidplaner, som vurderes i vid udstrækning at dække de initiativer, der indgår temastrategien. I det følgende beskrives kun konsekvenser af de initiativer, der ikke er omfattet af rammedirektivet for bæredygtig anvendelse af pesticider eller af revision af direktivet om plantebeskyttelsesmidler.

Det foreliggende udkast til forordning om pesticidstatistik, vurderes ikke at have væsentlige konsekvenser for Danmark, der gennem mange år har haft en solid salgsstatistik for pesticider. Dog indebærer udkastet til forordning, at der skal indsamles data om forbruget af pesticider, og salgsdata skal bearbejdes i et nyt format, hvilket tilsammen medfører omkostninger og i et vist omfang administrative byrder i forbindelse med udarbejdelse af statistikken.

Hvis temastrategiens forslag om øget kontrol med anvendelse af pesticider udmøntes i forbindelse med revision af direktivet om plantebeskyttelsesmidler, vurderes det umiddelbart at ville medføre en højere grad af sikkerhed for, at pesticiderne anvendes i overensstemmelse med godkendelsesvilkår. Det er dog vanskeligt at kvantificere den øgede sikkerhed. Det er ligeledes

vanskeligt at vurdere de omkostninger, der vil være forbundet med en øget kontrol, da omfanget ikke er kendt.

Det vurderes umiddelbart, at en gennemførelse af temastrategiens forslag om monitorering af pesticider i miljøet ikke vil pålægge Danmark yderligere monitoringsforpligtigelser.

Der foreligger ikke et udkast til en standardiseringsordning for udstyr til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, hvorfor konsekvenserne ikke kan vurderes.

Med hensyn til regelmæssig obligatorisk kontrol af alle sprøjter, henvises der til grundnotat for rammedirektivet.

Lovgivningsmæssige konsekvenser:

Temastrategien har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser i Danmark.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Kommissionen har gennemført en konsekvensanalyse af strategien, som viser at strategiens forslag samlet set vil indebære en nettogevinst på mere end 200 mio. Euro per år for medlemslandene under et.

For økonomiske og administrative konsekvenser for Danmark henvises til grundnotaterne for henholdsvis direktivet for en bæredygtig anvendelse af pesticider KOM(2006) 373, og forslaget til forordning om plantebeskyttelsesmidler KOM(2006) 388.

Obligatorisk kontrol af sprøjter vurderes at have konsekvenser for erhvervet og myndighederne, hvis kontrollen skal udføres af disse. Konsekvenserne er nærmere beskrevet i grundnotat om rammedirektiv for en bæredygtig anvendelse af pesticider.

Beskyttelsesniveau:

Temastrategien vurderes for så vidt angår de elementer, der er beskrevet ovenfor, ikke at ændre væsentligt ved beskyttelsesniveauet i Danmark. Hvis en øget kontrol med overholdelse af godkendelsesvilkår udmøntes i forbindelse med revision af direktivet om plantebeskyttelsesmidler, vil det hæve beskyttelsesniveauet, idet det forventes, at overholdelsen af vilkår øges.

De beskrevne initiativer vurderes primært at hæve beskyttelsesniveauet i Medlemsstater, der ikke allerede har aktiviteter på disse områder.

5. Høring

Forslaget blev sendt i skriftlig høring den 25. juli 2006. Der var ved høringsfristens udløb den 14. august 2006 modtaget høringssvar fra de følgende høringsspartter, der havde kommentarer:

Advokatrådet (AR), Danmarks Naturfredningsforening (DN), Dansk Gartneri (DG), Dansk Industri (DI), Dansk Landbrug (DL), Dansk Planteværn (DP), Dansk Vand- og Spildevandsforening (DANVA), Det Økologiske Råd (DØR), Fagligt Fælles Forbund – (3F), Foreningen af Vandværker i Danmark (FVD), og HTSI Interesseorganisationen (HTSI).

Den skriftlige høring har givet anledning til følgende kommentarer:

Generelt:

AR, DI og HTSI har ingen bemærkninger til forslaget. DN, DANVA og DØR er overordnet set positive over for Temastrategien, men mener at forslaget har en række væsentlige mangler, se nedenfor. 3 F tilkendegiver, at der i temastrategien først og fremmest skal være fokus på alternative metoder til erstatning for pesticider, og hvor dette ikke er muligt skal de erstattes med de mindst skadelige midler. DP og DL vurderer, at de foreslåede tiltag i stort omfang svarer til den praksis, som allerede findes i Danmark. SST finder at reguleringen bør betyde en minimering af eksponeringen af befolkningen som helhed, således at også potentielt særligt sårbare grupper beskyttes. Dansk Gartneri henholder sig til svaret fra Dansk Landbrug.

Nedsættelse af pesticidforbruget

DANVA, DN og DØR ønsker, at de nationale handlingsplaner også skal indeholde kvantitative mål for reduktion af forbruget/behandlingshyppigheden.

DØR ønsker endvidere, at hvert land, sammen med forslaget til den nationale handlingsplan, skal offentliggøre en rapport, der beskriver mulighederne for at minimere pesticidforbruget i alle væsentlige afgrøder.

DØR peger på fravær af virkemidler til at minimere pesticidanvendelsen og DANVA på, at det er en klar svaghed, at der i forslaget ikke indgår beskatning af pesticider.

Områder med stærkt reduceret eller ingen brug af pesticider

DANVA ønsker, at det i teknisk annekset til temastrategien præciseres, at særlige områder med stærkt reduceret eller ingen brug af pesticider omfatter arealer nær boringer, sårbare oplande til disse samt arealer over sårbare grundvandsmagasiner.

Kontrol af sprøjter

DL peger på at forslag om kontrol af sprøjter indebærer en ændring af det danske system til kontrol af sprøjter, som vil øge byrden for landbrugserhvervet. DL mener at konsekvenserne af forslaget bør vurderes.

Sammenhæng til den fælles landbrugspolitik (CAP)

DN tilkendegiver at der bør være større fokus på hvordan CAPen kunne indrettes, så der sikres en mere bæredygtig produktion, herunder en mere bæredygtig plantebeskyttelse.

Sagen blev den 8. september 2006 forelagt Miljøspecialudvalget, hvor der ikke fremkom bemærkninger.

Sagen blev den 29. november 2006 forelagt Miljøspecialudvalget, hvor der ikke fremkom bemærkninger.

Sagen blev den 23. januar 2007 forelagt Miljøspecialudvalget, hvor der fremkom følgende bemærkninger:

Greenpeace bemærkede, at anvendelse af pesticider per definition ikke kan være bæredygtig, hvorfor organisationen foreslog at man i stedet henviser til ”mindre skadelig anvendelse af pesticider”.

Det Økologiske Råd gav udtryk for tilfredshed med at der lægges op til at regeringen ønsker kvantitative reduktionsmål og foreslog at man fra dansk side arbejder for at rådskonklusionerne også lægger op til en indsats for en fælles metode til opgørelse af pesticidanvendelsen.

Dansk Landbrug bemærkede, at en indsats for at fremme substitution af visse aktivstoffer med mindre skadelige stoffer kan – især i når det gælder insekticider og fungicider – give landbruget vanskeligheder, idet der ofte er behov for valgmulighed mellem flere stoffer, for at undgå udvikling af resistens.

6. Forhandlingssituation

Temastrategien har været præsenteret på rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 18. september 2006.

7. Dansk holdning

Regeringen er positiv over for temastrategiens initiativer til en sikker og bæredygtig anvendelse af pesticider, og finder at navnlig initiativerne rettet mod fremme dyrkningssystemer, hvor anvendelsen af pesticider reduceres mest muligt, bør have væsentlig prioritet i udmøntningen af temastrategien.

Regeringens nærmere stillingtagen til forslaget om kontrol af sprøjter afventer færdiggørelsen af en konsekvensanalyse om dette element i temastrategien, ligesom dansk stillingtagen til retningslinier for integreret bekæmpelse afventer Kommissionens konkrete forslag.

Regeringen lægger vægt på, at det høje danske beskyttelsesniveau kan fastholdes. Regeringen tilkendegiver bl.a. i Danmarks strategi for bæredygtig udvikling, at den ønsker at minimere brugen af pesticider, og at det langsigtede mål er at udvikle dyrkningsstrategier, der nedsætter afhængigheden af pesticider, så anvendelsen i størst muligt omfang kan reduceres. Herudover tilkendegives det, at regeringen internationalt ønsker at sætte fokus på overforbrug af pesticider. Regeringen ønsker derfor, at forbrugsreduktion, som indgår i 6. miljøhandlingsprogram, også indgår i udmøntningen af den tematiske strategi, konkret ved at forbrugsreduktion indarbejdes i rammedirektivet om pesticider.

Regeringen lægger afgørende vægt på at Rådet i konklusionerne støtter Kommissionens vurdering af behovet for og intention om at minimere farer og risici for sundhed og miljø i forbindelse med pesticidanvendelsen. Regeringen lægger desuden vægt på at Rådet i konklusionerne opfordres til at:

- fremme dyrkningssystemer, hvor anvendelsen af pesticider reduceres mest muligt,
- fremme øvrige initiativer, som gavner beskyttelsen af overfladevand, grundvand og biodiversitet,

- indarbejde forbrugsreduktion i rammedirektivet om bæredygtig anvendelse af pesticider, og
- sikre at rammedirektivet og forordningsforslaget, er konsistente med anden EU regulering.

Desuden finder Regeringen at man i konklusionerne bør opfordre medlemsstaterne til at implementere initiativerne i temastrategien.

5. Kommissionens forslag til afgørelse om det midlertidige forbud mod brug og salg i Ungarn af genetisk modificeret majs (*Zea mays* L. linje MON 810), som udtrykker Bt cryIA(b) genet, i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF KOM (2006) 713

Revideret notat

Resumé

Artikel 23 i udsætningsdirektivet giver medlemslandene mulighed for midlertidigt at begrænse eller forbyde brug og/eller salg af GMO'er i det konkrete medlemsland, hvis der fremkommer nye eller supplerende oplysninger, der påvirker miljørisikovurderingen, efter tilladelsen er givet. Artikel 23 kan også anvendes, hvis medlemslandet som følge af revurdering af eksisterende oplysninger på baggrund af ny eller supplerende videnskabelig viden, har begrundet formodning om, at en markedsføringsgodkendt GMO udgør en risiko for menneskers sundhed eller miljøet. Et midlertidigt forbud efter artikel 23 afgøres ved komitéprocedure.

Ungarn har nedlagt forbud mod anvendelse og salg af den genetisk modificerede majslinje MON 810 i henhold til artikel 23 i udsætningsdirektivet.

Den 18. september 2006 blev der stemt om Kommissionens forslag til kommissionsbeslutning om Ungarns midlertidige forbud i forskriftskomiteen under udsætningsdirektivet. Ifølge forslaget til beslutning pålægges Ungarn at ophæve sit forbud mod den genetisk modificerede majslinje MON 810, der er godkendt til markedsføring i EU. Ved denne afstemning – hvor Danmark undlod at stemme - blev der ikke opnået kvalificeret flertal for forslaget. Kommissionen har derfor sendt forslaget til Rådet.

1. Status

Den 27. november fremsendte Rådet Kommissionens forslag til kommissionsbeslutning om Ungarns midlertidige forbud, hvor Ungarn pålægges, at ophæve sit forbud mod den genetisk modificerede majslinje MON 810, der er godkendt til markedsføring i EU. Ifølge komiteproceduren skal Rådet agere i sagen indenfor tre måneder. Hvis rådet ikke agerer ved at forkaste - med kvalificeret flertal - eller vedtage - med kvalificeret flertal - Kommissionens forslag indenfor tidsfristen vedtager Kommissionen det selv efterfølgende.

I september 2006 fremsendte Ungarn nye oplysninger i sagen i form af yderligere juridiske og videnskabelige argumenter for at opretholde Ungarns midlertidige artikel 23-forbud. Samtidig anmodede Ungarn EFSA om – på baggrund af disse nye oplysninger - at revurdere sin tidligere udtalelse fra 8. juni 2005.

EFSA svarede i brev af 15. september til DG MILJØ at EFSA er enige i at Ungarn har specielle miljøer og insekt arter af særlig økologisk interesse. Derimod mente EFSA ikke, at Ungarns påstand om, at anvendelse af MON810-majs have alvorlige miljømæssige konsekvenser på jord og visse

beskyttede sommerfugle var tilstrækkeligt underbygget. Efter EFSA's vurdering er den fremsendte dokumentation ikke af en type og kvalitet som gør EFSA i stand til at komme til samme konklusion. Efter at have vurderet det fremsendte materiale er det EFSA's vurdering, at materialet ikke indeholder nye oplysninger der ændrer EFSA's tidligere videnskabelige udtalelse (af 8. juni 2005) om Ungarns anvendelse af sikkerhedsklausulen for MON 810-majs.

Endelig anmoder EFSA om at blive orienteret om resultaterne af de undersøgelser af Bt-majs's effekter på ikke-mål organismer som i øjeblikket gennemføres i Ungarn.

Den 18. september 2006 var der afstemning i forskriftskomiteen under udsætningsdirektivet (direktiv 2001/18/EF om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF) om Kommissionens forslag til kommissionsbeslutning om Ungarns anvendelse af beskyttelsesklausulen i artikel 23 i udsætningsdirektivet. Kommissionen ønsker at pålægge Ungarn at ophæve deres forbud mod genetisk modificeret majs af linjen MON810, som er godkendt til markedsføring i EU. Der blev ikke opnået kvalificeret flertal imod Kommissionens forslag ved afstemningen på dette møde.

Artikel 23 i udsætningsdirektivet giver medlemslandene mulighed for midlertidigt at begrænse eller forbyde brug og/eller salg af GMO'er i det konkrete medlemsland, hvis der fremkommer nye eller supplerende oplysninger, der påvirker miljørisikovurderingen, efter tilladelsen er givet. Artikel 23 kan også anvendes, hvis medlemslandet som følge af revurdering af eksisterende oplysninger på baggrund af ny eller supplerende videnskabelig viden, har begrundet formodning om, at en markedsføringsgodkendt GMO udgør en risiko for menneskers sundhed eller miljøet. Et midlertidigt forbud efter artikel 23 afgøres ved komitéprocedure.

Godkendelse til markedsføring af MON 810 (ansøgning C/F/95/12-02) blev givet af Frankrig den 3. august 1998 efter Kommissionsbeslutning 98/294/EF af 22. april 1998. Danmark undlod at stemme ved afstemningen om godkendelse til markedsføring, idet den danske holdning var, at der skulle foreligge et monitoringsprogram for udvikling af resistens inden afstemningen fandt sted. Derudover havde Danmark ingen miljø- eller sundhedsmæssige betænkeligheder.

Den 20. januar 2006 informerede Ungarn Kommissionen om beslutningen om at forbyde anvendelse og salg af den genetisk modificerede majslinje MON 810 i henhold til artikel 23 i udsætningsdirektivet.

Ungarns argumenter for at nedlægge forbud drejer sig primært om bekymringer for den biologiske aktivitet i jorden, fordi der ophobes Bt-toksin og om effekter på andre organismer herunder truede sommerfugle. Endvidere fremfører Ungarn, at den oprindelige risikovurdering ikke tog hensyn til det specielle miljø, der er i Ungarn, da vurderingen er gennemført inden Ungarn blev medlem af EU. Som begrundelse for forbuddet har Ungarn vedlagt dokumentation som består af relativt kortfattede konferencereferater og et artikeludkast. Der er ikke fremlagt datamateriale eller egentlige videnskabelige artikler.

Kommissionen har anmodet GMO-panelet under Den Europæiske Fødevare Autoritet (EFSA) om at udtale sig om, hvorvidt det ungarske materiale er i overensstemmelse med de krav der er stillet i artikel 23 og om, hvorvidt den nye information påvirker den risikovurdering, der tidligere er gennemført set i lyset af den eksisterende information og på basis af ny videnskabelig viden.

EFSA udtalte sig om sagen den 8. juni 2005, og konkluderede, at der ikke er ny viden, der ændrer på den tidligere gennemførte miljømæssige risikovurdering, og at der ikke er nogen speciel videnskabelig begrundelse i forhold til risiko for menneskers sundhed og miljøet, der kan give anledning til et forbud i Ungarn. Endvidere opfordrer EFSA til at medlemslandene, når de nedlægger forbud efter artikel 23, skal ledsage forbuddet med en risikovurdering samt dokumentation for nye videnskabelige data af en kvalitet, der egner sig til yderligere videnskabelig diskussion.

Østrig har også nedlagt forbud mod MON 810 men efter beskyttelsesklausulen i det gamle udsætningsdirektiv (90/220/EØF). Østrigs forbud blev behandlet på Rådsmødet (miljø) den 24. juni 2005. Et kvalificeret flertal i Rådet gik imod forslaget om, at Østrig skulle ophæve sit midlertidige forbud mod MON 810. Danmark stemte imod af rent proceduremæssige årsager, fordi det var uklart om Kommissionens fremgangsmåde i forbindelse med overførelse af sagerne fra det gamle udsætningsdirektiv til det nye (2001/18/EF) var korrekt.

I en deklARATION fra mødet anmoder Rådet Kommissionen om at samle yderligere information om den pågældende GMO og vurdere om det skridt, som Østrig har taget ved – som en midlertidig forsigtighedsforanstaltning – at nedlægge forbud mod markedsføring, kan retfærdiggøres og om hvorvidt godkendelsen af den pågældende organisme stadig lever op til de sikkerhedsmæssige krav i direktiv 2001/18/EF.

Kommissionen bad derfor EFSA om en udtalelse om, hvorvidt der er videnskabelige grunde til at tro, at en fortsat markedsføring af MON 810 vil have uønskede konsekvenser for menneskers sundhed eller miljøet set i forhold til vilkårene i godkendelsen og i forhold til yderligere videnskabelig information, der er fremkommet siden de tidligere vurderinger.

EFSA konkluderede den 29. marts 2006, at der ikke er grund til at tro, at en fortsat markedsføring af MON 810 vil have uønskede konsekvenser for menneskers sundhed eller miljøet set i forhold til vilkårene i godkendelsen.

Forslaget er sat på dagsordenen for rådsmøde (miljø) den 20. februar 2007 med henblik på vedtagelse.

2. Formål og indhold

Ifølge forslaget til Kommissionens beslutning kan de foranstaltninger, som Ungarn har taget om at forbyde anvendelse og salg af den genetisk modificerede majslinje MON 810, ikke begrundes efter artikel 23 i udsætningsdirektivet. Ungarn skal derfor træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme beslutningen senest 20 dage efter meddelelse af beslutningen.

3. Nærhedsprincippet

Beslutningen skal sikre, at Ungarn gennemfører en allerede vedtagen retsakt, som giver tilladelse til markedsføring i EU af den genetisk modificerede majslinje MON 810. Regeringen vurderer derfor, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

4. Konsekvenser for Danmark

Gældende dansk ret og forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser

En godkendelse til markedsføring af en genetisk modificeret organisme kan gives efter reglerne i udsætningsdirektivet (2001/18/EF), som er gennemført i dansk ret i lov om miljø og genteknologi (lovbekendtgørelse nr. 981 af 3. december 2002). Udsætningsdirektivet er et totalharmoniseringsdirektiv og en godkendelse til markedsføring gælder derfor i hele EU.

En vedtagelse af beslutningsforslaget vurderes ikke at få lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark, idet forslaget alene er rettet mod Ungarn.

Forslagets økonomiske og erhvervsadministrative konsekvenser

En vedtagelse af beslutningsforslaget vurderes ikke at få økonomiske og erhvervsadministrative konsekvenser for Danmark, idet forslaget alene er rettet mod Ungarn.

Beskyttelsesniveau

Forslaget vurderes at have en neutral påvirkning af beskyttelsesniveauet i Danmark.

5. Høring

I forbindelse med sagens behandling i komiteen den 18. september blev den forelagt Miljøspecialudvalget. Landbrugsrådet anbefalede i den forbindelse regeringen til at stemme for Kommissionens forslag.

Sagen blev den 23. januar 2007 forelagt Miljøspecialudvalget, hvor der ikke fremkom bemærkninger.

6. Forhandlingsituationen

Den 18. september 2006 var der afstemning i forskriftskomiteen under udsætningsdirektivet (direktiv 2001/18/EF om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF) om Kommissionens forslag til kommissionsbeslutning om Ungarns anvendelse af beskyttelsesklausulen i artikel 23 i udsætningsdirektivet. Der blev ikke opnået kvalificeret flertal imod Kommissionens forslag ved afstemningen på dette møde, idet der var 164 stemmer imod og 71 stemmer for Kommissionens forslag.

På rådsmødet den 18. december, blev der igen stemt om den østrigske artikel 23-sag. Danmark kunne ikke støtte Kommissionens forslag. På mødet var der kvalificeret flertal imod Kommissionens forslag som derfor faldt. Ifølge komiteprocedurereglerne skal rådet begrunde en sådan afvisning af Kommissionens forslag ved samtidig at vedtage en rådsbeslutning med kvalificeret flertal. Danmark tilsluttede sig denne rådserklæring.

7. Dansk holdning

Ekspertes fra Danmarks Miljøundersøgelser, Plantedirektoratet og Danmarks Fødevareforskning er blevet hørt i sagen. De har forholdt sig til, om det fremsendte materiale giver en begrundet formodning om, at MON 810 udgør en risiko for menneskers sundhed eller miljøet, således at Ungarn har grund til at begrænse eller forbyde brug og/eller salg samt til om det materiale, som Ungarn har fremsendt, giver anledning til kommentarer til eller ændringer i den risikovurdering, som Danmark tidligere har gennemført af MON 810.

Ekspertesne udtaler samstemmende, at det ungarske materiale ikke er tilstrækkelig vægtigt til at kunne begrunde et forbud mod MON 810 i Ungarn ud fra kriterierne om risici for menneskers sundhed og miljøet. De vurderer ligeledes, at det fremsendte materiale ikke giver grund til at ændre den tidligere danske risikovurdering af MON 810.

På den baggrund er det Danmarks holdning, at Ungarn bør opfordres til at fremsende yderligere dokumentation for deres vurdering.

Som konsekvens af denne holdning undlod Danmark at stemme om forslaget til afgørelse på komitemødet den 18. september 2006.

Ungarn fremsendte i september 2006 yderligere materiale i sagen. Ekspertesne er blevet hørt om det nye materiale fra Ungarn giver anledning til kommentarer eller ændringer i den risikovurdering som er gennemført i forbindelse med tilladelsen til markedsføring af majslinien MON810. Ekspertesne er enige og konkluderer, at det nye materiale ikke giver grund til at ændre den tidligere danske risikovurdering af MON 810.

Ekspertesne er dog enige med de Ungarske myndigheder i, at der potentielt kan forekomme uønskede effekter på ikke-målorganismer (specielt via spredning af GM-pollenet til sommerfuglelarvernes fødeplanter). Ekspertesne anbefaler derfor, at der ved dyrkning af MON810-majsen bør foretages en overvågning af ændringer i bestandene af eventuelle sjældne sommerfugle i områder tæt ved dyrkningsarealerne.

I øvrigt er ekspertesne enige med EFSA i, at de fremsendte dokumenter som anvendes til at underbygge de fremsatte udtalelser om at majslen potentielt kan være en risiko for miljøet alle er af en type (abstracts og posters) som ikke gør det muligt at vurdere de konklusioner som udledes af de udførte forsøg.

Det er på den baggrund Danmarks holdning, at Ungarn indtil videre ikke på tilstrækkelig vis har forelagt nye oplysninger, der gør det muligt at vurdere om den allerede godkendte genetisk modificerede majs (MON810) udgør en risiko for menneskers sundhed eller miljøet i Ungarn.

Rådet behandlede den 18. december 2006 et tilsvarende forslag fra Kommissionen om Østrigs anvendelse af sikkerhedsklausulen til at gennemføre et midlertidigt forbud mod markedsføring og

anvendelse af MON 810. Danmark tilsluttede sig som del af et kvalificeret flertal en rådsbeslutning om at der f.s.v.a. MON 810 samlet set er grundlag for at afvise Kommissionens forslag.

Rådsbeslutningen henviser til, at MON 810 i sin tid er godkendt efter det gamle udsætningsdirektiv 90/220/EF, som senere er erstattet af det nye direktiv 2001/18/EF, der indeholder harmoniserede miljørisikovurderingskriterier. I forlængelse heraf henvises der til behovet for f.s.v.a. MON810 en risikovurdering med mere systematisk inddragelse af de forskellige landbrugsstrukturer og regionale økologiske karakteristika.

Det er Danmarks holdning, at Ungarn med rimelighed kan påberåbe sig det samme behov. MON 810 blev godkendt efter det gamle udsætningsdirektiv, og Ungarn var ikke medlem af EU da MON 810 i sin tid blev risikovurderet og godkendt til markedsføring i EU.

Regeringen agter derfor at stemme imod forslaget.

6. Kommissionens forslag til Rådets beslutning om markedsføring i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af en nellike (*Dianthus caryophyllus* L., linie 123.2.38), der er genetisk modificeret med henblik på farveændring
KOM(2006) 758

Revideret notat

Resumé

Den 18. marts 2005 modtog Danmark en ansøgning om godkendelse til at importere en genetisk modificeret nellike, der er genetisk modificeret med henblik på farveændring, i EU. Den 13. maj 2005 fremsatte Danmark begrundede indvendinger mod ansøgningen. Disse indvendinger blev tilfredsstillende besvaret af ansøger i maj 2005.

Danmarks Miljøundersøgelser, Plantedirektoratet og Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning har foretaget en vurdering af konsekvenserne for menneskers og dyrs sundhed, og for natur og miljø, hvis nelliken markedsføres. Eksperterne har vurderet, at der ikke vil være miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser forbundet med godkendelse til markedsføring af den genmodificerede nellike. Markedsføringen vurderes altså at have en neutral indvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark.

En godkendelse til markedsføring vil ikke få lovgivningsmæssige konsekvenser, ligesom en godkendelse ikke forventes at få væsentlige stats- eller kommunaløkonomiske konsekvenser.

Den 18. september 2006 blev der stemt om Kommissionens forslag til kommissionsbeslutning om markedsføring af den genmodificerede nellike i forskriftskomiteen under udsætningsdirektivet. Ifølge forslaget til beslutning gives der godkendelse til markedsføringen i EU. Ved denne afstemning – hvor Danmark stemte for - blev der ikke opnået kvalificeret flertal for forslaget. Kommissionen har derfor sendt forslaget til Rådet.

1. Status

Den 18. marts 2005 modtog Danmark en ansøgning om godkendelse til markedsføring i EU af genetisk modificerede nelliker (FLO-40644-4) fra Europa-Kommissionen. Ansøgningen er udarbejdet efter reglerne i del C i udsætningsdirektivet, og er indleveret til myndighederne i Nederlandene af Florigene Limited.

Ansøgningen omhandler genetisk modificerede nelliker med den unikke identifikationskode FLO-40644-4. Den genetisk modificerede linie har fået overført gener, der ændrer på nellikens farve. Der er også overført gener, der giver tolerance overfor ukrudtsmidler, som indeholder det aktive stof sulfonyleurea.

Ansøger har udelukkende søgt om godkendelse til import af genetisk modificerede afskårne blomster. Der er således ikke søgt om tilladelse til dyrkning eller anvendelse som foder eller fødevarer. De nederlandske myndigheder har udarbejdet en vurderingsrapport. I rapporten indstilles det, at der gives godkendelse til import af den genetisk modificerede nellike.

Folketinget blev orienteret herom i brev af 29. marts 2005.

Notat og grundnotat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg og til Folketingets miljø- og planlægningsudvalg den 9. maj 2005.

Danmark fremsatte den 13. maj 2005 en begrundet indvending mod ansøgningen, fordi der var behov for en nærmere redegørelse for, hvordan man på alle stadier af markedsføringen vil mærke den genmodificerede nellike således, at mærkningen lever op til kravene i EU's forordning nr. 1830/2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer. Der var også behov for at få oplyst, hvilket af de indsatte gener, der specifikt detekteres i den PCR-analysemetode, der er beskrevet i anmeldelsen. På denne baggrund ønskede Danmark, at sagen tages op i komitéprocedure.

Da flere af medlemslandene opretholdt deres begrundede indvendinger anmodede Kommissionen – i overensstemmelse med reglerne i udsætningsdirektivet – EFSA's GMO-panel om en udtalelse i sagen. Den 27. juni 2006 vedtog EFSA's GMO-panel sin udtalelse om nelliken. Udtalelsen konkluderede, at afskårne blomster af den genetisk modificerede nellike ud fra alle oplysninger at dømme – i betragtning af den foreslåede anvendelse til dekorative formål – ikke kan ventes at få skadelige virkninger for menneskers og dyrs sundhed eller miljøet.

Den 22. september 2005 modtog Danmark supplerende oplysninger i sagen, som er ansøgers besvarelse af de begrundede indvendinger fra medlemslandene. Oplysningerne besvarede Danmarks begrundede indvendinger mod ansøgningen. Notat og grundnotat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg og til Folketingets miljø- og planlægningsudvalg den 3. november 2005. I november 2005 meddelte Danmark Kommissionen, at Danmark ikke ville opretholde begrundede indvendinger mod ansøgningen.

Den 18. september 2006 var der afstemning i forskriftskomiteen under udsætningsdirektivet (direktiv 2001/18/EF om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF) om Kommissionens forslag til kommissionsbeslutning om markedsføring i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af en nellike (*Dianthus caryophyllus* L., linie 123.2.38), der er genetisk modificeret med henblik på farveændring. På mødet stemte Danmark for forslaget. Der blev ikke opnået kvalificeret flertal imod eller for Kommissionens forslag ved afstemningen på dette møde. Kommissionen sendte herefter forslaget til Rådet.

Den 7. december 2006 sendte Rådet Kommissionens forslag til Rådets beslutning om markedsføring i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af en nellike (*Dianthus caryophyllus* L., linie 123.2.38), der er genetisk modificeret med henblik på farveændring. Ifølge komitéproceduren skal Rådet agere i sagen indenfor tre måneder. Hvis Rådet ikke agerer ved at forkaste - med kvalificeret flertal - eller vedtage - med kvalificeret flertal - Kommissionens forslag indenfor tidsfristen vedtager Kommissionen det selv efterfølgende.

Forslaget er sat på dagsordenen for rådsmøde (miljø) den 20. februar 2007 med henblik på vedtagelse.

2. Formål og indhold

Formålet med ansøgningen er at få godkendelse til at importere genetisk modificerede nelliker med den unikke identifikations kode FLO-40644-4.

Hvis nelliken skal anvendes som fødevarer eller foder kræver det en godkendelse efter reglerne i forordning (EF) 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer. Der er ikke indsendt ansøgning herom.

Den genetisk modificerede nellike har fået indsat to forskellige gener (*dfr* og *hfl*), som ændrer farven på blomsten så den i stedet for at være hvid, bliver violet. Nelliken har også fået indsat et gen (*SuRB*), som medfører, at den kan tåle ukrudtsmidler, som indeholder det aktive stof sulfonylurea.

Ansøger har ikke påvist særlige farer i miljørisikovurderingen. Derfor er der kun udarbejdet en generel overvågningsplan for uønskede virkninger, som ikke er forventelige.

Myndighederne i Nederlandene konkluderer, at den foreslåede anvendelse er sikker, idet der ikke er taget stilling til eller ansøgt om at godkende nelliken, nellikefrø eller restprodukterne heraf til dyrkning eller anvendelse som fødevarer eller foder. Myndighederne mener, at kvalitetssikring og generel overvågning er tilstrækkelig.

Æsker indeholdende den genetisk modificerede nellike vil blive mærket i henhold til kravene stillet i bilag IV i direktiv 2001/18/EC. Informationen vil blandt andet inkludere den unikke identifikationskode, navnet på transformationsbegivenheden, information om, at nelliken er genetisk modificeret således, at farven er ændret, og at den udelukkende er produceret til dekorative formål.

Nederlandene indstiller, at der gives en godkendelse med følgende vilkår:

- a) Godkendelse gives til Florigene Ltd. Godkendelse gives til import, distribution og detailhandel af den genetisk modificerede nellike med den unikke kode FLO-40644-4. Godkendelsen omfatter linie 123.2.38. Godkendelsen omfatter ikke dyrkning eller brug af nelliken til foder eller fødevarer.
- b) Godkendelsen gælder i 10 år fra udstedelsen.
- c) I forbindelse med den første markedsføring af produktet skal ansøger garantere, at information om produktet vil blive videregivet til importøren. Informationen skal indeholde en erklæring om, at blomsterne er genetisk modificerede således, at farven på blomsten er ændret. Derudover skal betegnelsen for den unikke linie 123.2.38 angives som FLO-40644-4.
- d) Godkendelsens indehaver skal på forlangende oplyse myndighederne under udsætningsdirektivet om referencemateriale til linien 123.2.38 af hensyn til sporing.
- e) Godkendelsens indehaver skal i de 10 år godkendelsen er gældende - i overensstemmelse med den generelle overvågningsplan - overvåge og 1 gang årligt rapportere om resultatet af overvågningen.
- f) Godkendelsens indehaver skal indgive rapporter 1 gang årligt om resultatet af overvågningen til kommissionen og de nationale myndigheder efter udsætningsdirektivet.

Supplerende oplysninger fra ansøgeren

De begrundede indvendinger, som medlemslandene havde mod ansøgningen i maj 2005 er blevet besvaret af ansøger ved at fremsende supplerende oplysninger.

For så vidt angår ønsket om en nærmere redegørelse for, hvordan mærkningsreglerne vil blive overholdt, har ansøger udførligt redegjort for, hvordan man vil sikre mærkning på alle stadier af markedsføringen i overensstemmelse med reglerne herom (EU's forordning nr. 1830/2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer). Ansøger vil blandt sørge for, at blomsterne sælges til forhandlerne i bukethylstrer, hvoraf det fremgår, at blomsterne er genetisk modificerede. Derudover vil ansøger forsyne forhandlere med klistermærker, bånd, papir, kort mv., hvorpå information om, at blomsterne er genmodificerede vil fremgå.

Med hensyn til Danmarks begæring om at få nærmere oplysninger om detektionsmetoden, har ansøger redegjort for, hvilket af de indsatte gener, der specifikt kan detekteres i PCR-analysemetoden, ligesom ansøger har kunnet bekræfte, at de primere, der anvendes i analysen, overlapper overgangen mellem det indsatte DNA og nellikens eget DNA.

3. Nærhedsprincippet

Der er ikke særskilt redegjort for nærheds- og proportionalitetsprincippet. Der er tale om en ansøgning om godkendelse til markedsføring i henhold til en allerede vedtaget rådsretsakt (udsætningsdirektivet (2001/18/EF)). Regeringen vurderer derfor, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

4. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser:

En godkendelse til markedsføring vil ikke få lovgivningsmæssige konsekvenser, idet der er tale om en ansøgning, der er reguleret af direktiv 2001/18/EF om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF. Direktivet er implementeret i dansk ret med lovbekendtgørelse nr. 981 af 3. december 2002 og bekendtgørelse nr. 831 af 3. oktober 2002 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

En godkendelse forventes ikke at få væsentlige stats- eller kommunaløkonomiske konsekvenser. Der forventes en mindre administrativ byrde i forbindelse med behandling af sagen. Eventuelle meromkostninger vil blive afholdt indenfor eksisterende rammer.

Beskyttelsesniveau:

Ansøgningen vurderes, at have en neutral indvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark.

De hørte eksperter, jf. nedenfor, har foretaget en vurdering af konsekvenserne for menneskers og dyrs sundhed, og for natur og miljø, hvis nelliken markedsføres. Skov- og Naturstyrelsen har anmodet eksperterne om at gennemføre vurderingerne i forhold til de nederlandske myndigheders indstilling, og de har til deres vurdering fået stillet hele ansøgningen til rådighed.

Som det fremgår af nedenstående udtalelser, vurderer eksperterne ikke, at der vil være miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser forbundet med godkendelse til markedsføring af nelliken.

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU):

DMU har fundet at oplysningerne i det fremsendte materiale i ansøgningen var tilstrækkelige til at foretage en økologisk risikovurdering.

DMU vurderer samtidig at ansøgningen lever op til kravene i del C af det ny udsætningsdirektiv (Direktiv 2001/18/EF).

DMU har således foretaget den økologiske risikovurdering på grundlag af en identifikation af uønskede konsekvenser af den genmodificerede plante og sandsynligheden for at disse vil indtræffe.

DMUs konklusioner vedr. den økologiske risikovurdering af den genmodificerede nellike 123.2.98 i Danmark er:

”Den genmodificerede havenellike 123.2.38, adskiller sig fra konventionelle nelliker ved at have indsat gener der ændrer blomsterfarven til violet. Desuden indeholder nelliken et markør-gen, der gør den tolerant over for sulfonylurea herbicider. Nelliken søges kun godkendt til import og

videresalg som afskårne blomster, men ikke til dyrkning eller opformering. Den kan derfor kun forårsage uønskede effekter på naturen, hvis der sker en utilsigtet spredning.

DMU vurderer dog at 123.2.38 havenelliken ikke kan etableres, spredes eller krydse med andre plantearter i naturen i Danmark og det meste af Europa, da både biologiske og klimatiske forhold udelukker dette. Desuden vurderes det at planterester ikke vil få nogen uønskede effekter på jordorganismer eller planteædende pattedyr. En markedsføring af den genmodificerede havenellike til import og salg som afskårne blomster vil derfor ikke få nogen uønskede økologiske konsekvenser.

DMU vurderer samlet, at der ikke kan forventes uønskede økologiske konsekvenser for dyre- og planteliv ved markedsføring af den genmodificerede havenellike til import som afskårne blomster.”

Plantedirektoratet:

”Plantedirektoratet vurderer, at der i anmeldelsen er fremlagt oplysninger, som sandsynliggør, at det nye genetiske materiale i ”123.2.38”-nelliken er indsat som beskrevet i anmeldelsen.

Det ønskes dog oplyst, hvilket af de indsatte gener, der specifikt detekteres i den PCR-analysemetode, der er beskrevet i anmeldelsen. Herunder ønskes det bekræftet, at de primere, der anvendes i analysen, overlapper overgangen mellem det indsatte DNA og nellikens eget DNA.

Plantedirektoratet vurderer ud fra de data og undersøgelser, der er fremlagt i anmeldelsen, at der ikke synes at være nogen risiko for menneskers eller dyrs sundhed eller for miljøet forbundet med import til EU af de genetisk modificerede nellike-snitblomster.

Der er ingen særlige plantesundhedsmæssige aspekter knyttet til import af nellikesnitblomster. Afskårne nelliker skal altid ledsages af et plantesundhedscertifikat og importkontrolleres ved det første indgangssted til EU. Importøren skal være registreret som importør hos Plantedirektoratet.”

Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning:

”I ansøgningen er gensplejsningen på molekylært niveau dokumenteret i 123.2.38 nellike ved hybridisationer og ved specifik PCR reaktion. Udgangspunktet er sekventering af det anvendte plasmid pCGP1470. Der er ikke vedlagt data, der beskriver hvordan indsættelsen af konstruktionen ser ud udenfor selve konstruktionen. Fx konstateres det at der i 123.2.38 nellike er fundet en sekvens af backbone. Der er dog på acceptabelt niveau vist at der ikke sidder et helt *tetA* gen fra backbone ude i 123.2.38 nellike. Vi vurderer at den leverede dokumentation på tilstrækkelig måde viser fravær af tetracyklin resistens.

Ansøgeren har ved en række forsøg vist at 123.2.38 nellike ikke har hverken toksikologiske eller allergene karakterer. Sammenholdt med at de nye produkter der dannes i 123.2.38 nellike er der derfor ikke grundlag for at forvente at 123.2.38 nellike vil kunne udgøre et sundhedsmæssigt problem ved utilsigtet indtagelse.”

De hørte eksperter har vurderet de supplerende oplysninger. Plantedirektoratet har vurderet, at ansøger har redegjort tilstrækkeligt for, hvilket af de indsatte gener, der specifikt kan detekteres i PCR-analysemetoden. Plantedirektoratet har også vurderet, at ansøger har kunnet bekræfte, at de primere, der anvendes i analysen, overlapper overgangen mellem det indsatte DNA og nellikkens eget DNA.

På baggrund af udtalelserne fra Plantedirektoratet (PD) og Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning (DFVF), som er citeret ovenfor, er eksperterne fra PD og DFVF supplerende blevet spurgt om der er risici for miljø eller sundhed der kan begrunde et nej til ansøgningen.

Eksperterne har oplyst at der ikke er risici for miljø eller sundhed der kan begrunde et nej til ansøgningen.

Eksperterne har og også fået forelagt medlemslandenes meddelelser til Kommissionen, hvori landene opretholder deres begrundede indvendinger og ansøgers svar på disse indvendinger til vurdering. Det er eksperternes vurdering, at disse oplysninger ikke giver anledning til at ændre de tidligere fremsendte risikovurderinger.

5. Høring

I perioden den 29. marts 2005 til den 18. april 2005 gennemførte Skov- og Naturstyrelsen en høring af 55 danske interesseorganisationer, forskningsinstitutioner og myndigheder. Høringsmaterialet bestod af et af ansøger udarbejdet sammendrag af ansøgningen, en indholdsfortegnelse til hele ansøgningen samt de nederlandske myndigheders vurderingsrapport. Skov- og Naturstyrelsen har også gennemført en offentlig høring ved annoncering i landsdækkende aviser og på styrelsens hjemmeside. Skov- og Naturstyrelsen har modtaget høringssvar fra nedennævnte:

- Forbrugerrådet
- Fagligt Fælles Forbund
- Handel, Transport og Serviceerhvervene
- Dansk Industri
- Landbrugsraadet
- Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole

Endvidere har en skoleklasse samt en enkelt borger afgivet bemærkninger i forbindelse med høringen.

Forbrugerrådet har følgende bemærkninger:

”Forbrugerrådet har af ressourcemæssige årsager ikke mulighed for at forholde os til ansøgningen. Forbrugerrådet kan således ikke tages til indtægt for at støtte denne eller for at gøre det modsatte.”

Fagligt Fælles Forbund har følgende bemærkninger:

”3F finder ikke, at der foreligger et produkt, som er til gavn for samfundet hverken sundhedsmæssigt eller miljømæssigt. Vi kan derfor ikke støtte tilladelse til markedsføring af denne nellike.”

Handel, Tansport og Serviceerhvervene har ingen bemærkninger til det fremsendte.

Dansk Industri har følgende bemærkninger:

”DI finder det ansøgte åbenlyst sikkerhedsmæssigt uproblematisk, herunder i forhold til spredning af de indsatte vektorer i miljøet. På den baggrund kan DI støtte ansøgningen.”

Landbrugsraadet har følgende bemærkninger:

”Landbrugsraadet, Dansk Erhvervsgartnerforening og Dansk Landbrug skal hermed meddele, at organisationerne ikke ser grund til indvendinger imod den ansøgte godkendelse til import af afskårne blomster.”

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole har følgende bemærkninger:

”Ansøgning gælder tilladelse til markedsføring af genetisk modificeret nellike med identifikationskode FLO-40644-4. Der ansøges om godkendelse til import af afskårne blomster, ikke om tilladelse til dyrkning eller anvendelse til foder eller føde. Vi mener ikke, at disse afskårne blomster vil kunne skabe problemer for mennesker eller dyrs sundhed eller for miljøet iøvrigt.”

En borger har følgende bemærkninger:

”After reading the report I do not feel convinced at all of the harmlessness. Once produced GMO organisms do not disappear from earth. The compost heaps are common in DK , the contact with non-target organisms is evident. The surveillance plan is most insufficient. The demand must be that the producer of GMO makes surveillance for 10 year before being allowed to start selling.”

En skoleklasse har følgende bemærkninger:

”Gensplejsning skal behandles varsomt. Man løber en risiko hver gang. Hvis man mister kontrollen, risikerer man at vende op og ned på naturen. De skal ikke have lov til at importere nellikerne fordi det ikke gavner særlig meget, og fordi vi vil bevare naturen så ægte som muligt!

Man skal ikke gensplejse nelliker, da man ikke kender til bivirkningerne. Måske kan mennesker få kræft, eller der er dyr, som ikke kan tåle det. Pollen kan flyve fra blomsten ud i en å, hvor en fisk optager den. Fisken spises af mennesket og mennesket kan måske blive syg. Der kan gå ”kuk” i økobalancen. Man bør lave test og forsøg med det, før man giver det til menneske og dyr. Man skal ikke give dem noget (frigive en gensplejset vare), før det er testet om der er bivirkninger, og om det skader miljøet. Forbrugerne kan blive bange, fordi der kan være giftige stoffer i blomsterne (ukendte stoffer). Forsigtighedsprincippet bør sikre os imod, at der ikke bliver lavet for mange gensplejsede ting. Vi mener, at man ikke har forsket i det nok, og derfor ved vi ikke, om der kan være

bivirkninger. Det kan være, at det skader resten af miljøet f.eks. resten af blomsterverden (spredt sig til nært beslægtede blomster). Man skal passe meget på, at man ikke ødelægger naturen eller skaber nye sygdomme.

Gensplejsning er ok, men ikke helt ud til det ekstreme, fordi at det kan ødelægge verdens naturlige ressourcer. Det er ok at gensplejse, hvis det redder dyre og menneskeliv. Vi mener at det er i orden, at gensplejse forskellige ting, bare man begrænser antallet af gensplejsning. Fordi hvis f.eks. nellikerne står udendørs og er gensplejsede kunne det ske, at blomstens frø (pollen) fløj ud i naturen og befrugtede andre normale nelliker, og dermed kan man udrydde den oprindelige nellike.

Indføring af

gensplejsede nelliker gavner ikke naturen, da det kan ødelægge nellikens oprindelige gener og dna.

Markedsføring af importerede nelliker vil ikke være til gavn for blomsterproducenter i DK, på grund af konkurrencen kan de miste penge, da prisen for nelliker falder. Til gengæld vil der være flere forskellige blomster for forbrugeren og blomsterbutikkerne vil øge omsætningen.”

Rammenotat om forslaget har været i høring i EU-Miljøspecialudvalget vedr. miljøspørgsmål i april 2005, hvor der er kommet følgende høringssvar:

Fagligt Fælles Forbund henviser til tidligere fremsendte bemærkninger.

Forbrugerrådet oplyser at man af ressourcemæssige årsager ikke har mulighed for at vurdere forslaget og kan således hverken tages til indtægt for at støtte forslaget eller det modsatte.

Sagen blev den 23. januar 2007 drøftet i EU-Specialudvalget for miljøspørgsmål, hvor der fremkom følgende bemærkning:

Greenpeace mener, at regeringen bør stemme imod forslaget. Der er ikke tale om nytteværdi af denne GMO, og når man løber den risiko der er forbundet med en GMO, skal man også sikre at den skaber samfundsmæssig nytte.

6. Generelle forventninger til andre medlemslandes holdninger

Den 18. september 2006 var der afstemning i forskriftskomiteen under udsætningsdirektivet (direktiv 2001/18/EF om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF) om Kommissionens forslag til kommissionsbeslutning om markedsføring i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af en nellike (*Dianthus caryophyllus* L., linie 123.2.38), der er genetisk modificeret med henblik på farveændring. Der blev ikke opnået kvalificeret flertal for eller imod Kommissionens forslag ved afstemningen på dette møde, idet der var 53 stemmer imod og 192 stemmer for Kommissionens forslag.

7. Dansk holdning

Ansøgningen er vurderet på baggrund af de nederlandske myndigheders indstilling til godkendelse, hvilket betyder, at der gives tilladelse til markedsføring, distribution og detailsalg af den genetisk modificerede nellike. Hvis der efterfølgende skal gives en godkendelse ud over det, som de nederlandske myndigheder indstiller, vil dette kræve en fornyet dansk vurdering.

Ansøgningen har været forelagt Skov- og Naturstyrelsens sagkyndige rådgivere, der har vurderet at der ikke kan forventes uønskede økologiske og/eller sundhedsmæssige konsekvenser for mennesker, dyre- og plantelivet ved markedsføring af nelliken i Danmark.

De begrundede indvendinger, som medlemslandene havde mod ansøgningen i maj 2005 er blevet tilfredsstillende besvaret af ansøger ved at fremsende supplerende oplysninger.

Som konsekvens af vurderingen fra Skov- og Naturstyrelsens sagkyndige rådgivere samt den tilfredsstillende besvarelse af de begrundede indvendinger, stemte Danmark for Kommissionens forslag til markedsføring af den genmodificerede nellike på komitémødet den 18. september 2006.

Det er Danmarks holdning, at Danmark bør stemme for Kommissionens forslag til Rådets beslutning om markedsføring i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af en nellike (*Dianthus caryophyllus* L., linie 123.2.38), der er genetisk modificeret med henblik på farveændring, når det bliver sat til afstemning på et kommende rådsmøde.

7. Kommissionens Temastrategi for jordbundsbeskyttelse samt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets rammedirektiv om beskyttelse af jordbunden og ændring af direktiv 2004/35 (direktiv om miljøansvar)

KOM(2006)232

Revideret notat

Resumé

Kommissionen har den 25. september sendt en temastrategi om beskyttelse af jord til rådet. Kerneelementet i strategien er et forslag til jordrammedirektiv. Direktivforslaget fokuserer på miljøproblemer, som følge af bl.a. jorderosion, tab af organisk materiale, forhøjelse af jordens indhold af salte samt jordskred og egentlig jordforurening. Forslaget indeholder rammebestemmelser for at beskytte jordbunden og forebygge forringelse af jorden som ressource for naturværdier, biodiversitet og jord- og skovbrug.

Direktivet foreslår et fælles metodisk grundlag for, at der i medlemslandene opstilles nationale strategier til at imødegå en sådan forringelse af jordressourcen. Dvs. kortlægning af risikoområder for de pågældende forringelsesfaktorer efter ensartede kriterier og udarbejdelse af indsatsprogrammer med risikoreduktionsmål samt tids- og finansieringsplan for indsatsen. De enkelte medlemsstater fastsætter selv "passende" niveau for målsætning og rækkevidde af indsatsprogrammerne.

Direktivets forslag om jordforurening dækkes i stor udstrækning af den nuværende jordforureningslov. Der er dog forslag om en statusrapport ved salg af ejendomme, hvor der har været en potentielt forurenende aktivitet. Direktivets forslag om kortlægning vil desuden betyde et øget krav om forureningsundersøgelser, som dog i stor udstrækning vil kunne dækkes af undersøgelser i forbindelse med statusrapporten.

Direktivets forslag om jorderosion, tab af organisk materiale m.v. vedrører problemområder, som ikke har noget dramatisk omfang i Danmark, og vurderes ikke at give grundlag for ændring af dansk lovgivning. Afdækning af om det vil være nødvendigt at udpege risikoområder i Danmark beror på en faglig analyse.

1. Status

Kommissionen sendte den 25. september 2006 ovennævnte forslag til Rådet. Forslaget har hjemmel i TEF artikel 175 og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om fælles beslutningstagen i TEF artikel 251. Forslaget forelå i dansk oversættelse den 23. oktober 2006.

| Et grundnotat om forslaget er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 22. december 2006.

Europa Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget.

| Forslaget er sat på dagsordenen for Rådsmøde(miljø) d. 20. februar 2007 til politisk drøftelse.

2. Formål og indhold

Temastrategien

Med temastrategien udmønter Kommissionen forpligtelsen i EU's 6. miljøhandlingsprogram til at opstille en temastrategi om jordbundsbeskyttelse.

Kommissionen anfører, at formålet med strategien er at beskytte jord og bevare jordens kapacitet til at opfylde sine miljømæssige, økonomiske, sociale og kulturelle funktioner.

Strategien begrundes med, at nedbrydning af jord er et alvorligt problem i Europa, som forårsages eller forstærkes af menneskelig aktivitet så som uhensigtsmæssig land- og skovbrugsmæssig praksis, industrielle aktiviteter, turisme, bymæssig og industriel udbredelse og konstruktionsarbejder. Disse aktiviteter har en negativ effekt, der bl.a. resulterer i tab af frugtbarhed, kulstof og biodiversitet, hvilket forhindrer jorden i at opfylde en række funktioner. Nedbrydning af jorden har en direkte indflydelse på vand- og luftkvalitet, biodiversitet og klimaforandringer og kan bidrage til at svække sundheden hos indbyggerne i Europa og true fødevare- og fodersikkerheden.

Strategiens kerneelement er et forslag til "jordrammedirektiv". Udover direktivforslaget indeholder strategien supplerende initiativer, som vedrører:

- Integration af jordbeskyttelse i udvikling og implementering af fællesskabspolitikker.
- Behov for øget viden inden for visse områder af jordbeskyttelse gennem forskning støttet af Fællesskabet og nationale forskningsprogrammer.

Jordrammedirektivet

Direktivforslaget fokuserer på områderne:

- Jordforurening
- Erosion (forårsaget af vand eller vind)
- Tab af organisk materiale
- Jordpakning (jorden er presset sammen, f.eks. på grund af tunge maskiner)
- Tilsaltning (forhøjet niveau af diverse salte i jorden)
- Jordskred
- Arealbefæstning (når der placeres huse, veje, etc. på jord)

Reguleringsmæssigt falder forslaget i to hovedbestanddele: Én vedrørende indsatsen over for jordforurening og én vedrørende indsatsen over for erosion, tab af organisk materiale, jordpakning, tilsaltning og jordskred. Direktivforslagets tilgang er for alle elementer, bortset fra arealbefæstning, at der ud fra fælles parametre skal ske en kortlægning af områder, hvor et af disse elementer udgør en risiko, samt at der på dette grundlag skal opstilles nationale indsatsprogrammer/strategier, som redegør for, hvilke mål der søges opnået med hvilke foranstaltninger, og hvordan indsatsen påregnes finansieret.

Jordforurening

For så vidt angår jordforurening, skal medlemsstaterne i forebyggelsesøjemed gennemføre rimelige,

men i øvrigt ikke nærmere specificerede foranstaltninger for at begrænse tilførsel af farlige stoffer til jorden, dog ikke forurening der skyldes luftbåren forurening eller exceptionelle naturfænomener.

Med hensyn til allerede forurenede arealer skal medlemslandene udarbejde en liste over forurenede grunde og en national oprydningstrategi. Forslaget stiller endvidere krav om udarbejdelse af statusrapport i forbindelse med salg af potentielt forurenede grunde.

Liste over forurenede grunde

Direktivforslaget definerer forurenede grunde som grunde, hvor der er forurening på et sådant niveau, at det efter medlemsstaternes vurdering udgør ”en betydelig risiko for menneskers sundhed eller miljøet”, idet der tages højde for nuværende og godkendt fremtidig brug.

Direktivforslagets definition af jord undtager grundvand. Kommissionen har oplyst, at dette betyder, at forurening i jorden, som udgør en betydelig risiko for at forurene grundvand og/eller overfladevand, er omfattet af direktivet. Hvis forureningen derimod er udvasket fra jorden og nu primært forefindes i grundvandet/overfladevandet, er forureningen ikke omfattet af direktivforslagslaget, men vil skulle håndteres efter vandrammedirektivet.

Direktivforslaget pålægger medlemsstaterne, at:

- Udpege en kompetent myndighed, der er ansvarlig for identifikation af forurenede grunde.
- Identificere de grunde, hvor der er eller har været aktiviteter, der potentielt kan forurene jord. Direktivforslaget har som bilag II en fælles minimumsliste over, hvilke aktiviteter der kan anses for at være potentielt forurenende, og som skal udgøre grundlaget for den nationale kortlægning. Identifikationen skal ske inden for 5 år fra implementeringsdatoen og derefter revideres jævnlige. Der er ikke krav om, at oversigten over potentielt forurenede grunde (liste 1) er offentlig.
- Undersøge koncentrationsniveauer på de grunde, der indgår i oversigten over potentielt forurenede grunde.
- På de grunde, hvor koncentrationen er således, at medlemsstaterne vurderer, at forureningen kan udgøre en ”betydelig risiko for menneskers sundhed og miljøet”, skal der foretages risikovurdering for at vurdere, om grunden bør kategoriseres som forurenede og optages på en liste over forurenede grunde (liste 2). Direktivforslaget fastsætter ikke nærmere kriterier for, hvad der forstås ved en jordforurening. Risikovurderingsdelen er således overladt til medlemsstaterne. Forslaget åbner dog mulighed for, at Kommissionen ved komitéprocedure kan vedtage fælles kriterier for risikovurderingsmetoder af jordforurening, hvis det efter informationsudveksling om medlemslandenes risikovurderingsmetoder vurderes at være behov for at harmonisere disse.
- Fra implementeringsdatoen er fristen for undersøgelse og risikovurdering af de potentielt forurenede grunde:
  - 5 år for mindst 10 % af grundene,
  - 15 år for mindst 60 % af grundene og
  - 25 år for de resterende grunde.
- Listen over forurenede grunde (liste 2) skal være offentlig tilgængelig og skal revideres

mindst hvert 5. år.

En National Oprydningsstrategi og mekanismer til finansiering af oprydning

Forslaget om at udarbejde en national oprydningsstrategi indebærer, at medlemsstaterne skal:

- Sikre, at grunde på listen over forurenede grunde (liste 2) ryddes op, enten i form af fjernelse, kontrol, indeslutning eller reduktion af forureningen, idet der tages hensyn til nuværende og godkendt fremtidig brug, så grunden ikke længere udgør en betydelig risiko for menneskers sundhed eller miljøet.
- Etablere mekanismer til at finansiere oprydning af forurenede grunde på listen (liste 2), hvor der ikke er en person, der kan gøres ansvarlig for oprydning af forureningen eller ikke kan ”formås at bære omkostningerne i overensstemmelse med forurenere betaler princippet”.
- Udarbejde en ”National Oprydningsstrategi”, der minimum indeholder oprydningsmålsætninger, en prioritering, startende med de grunde, der udgør den største risiko for menneskers sundhed, en tidsplan for implementering af strategien samt en angivelse af de budgetmidler, der er afsat til formålet. Når indeslutning eller naturlig nedbrydning anvendes, skal der foretages monitoring af risikoen for menneskers sundhed og miljøet. Den ”Nationale Oprydningsstrategi” skal sættes i anvendelse og være offentliggjort senest 8 år efter implementeringsdatoen og revurderes mindst hvert 5. år.

Ændring af miljøansvarsdirektivet

Kommissionen foreslår en justering af miljøansvarsdirektivet, som for så vidt angår miljøskader, hvor forurenere ikke kan identificeres eller gøres ansvarlig, henviser til medlemsstaternes forpligtelse til at sikre finansiering af sådanne oprydninger i henhold til nærværende direktiv. Det vil sige, at sådanne oprydninger skal finansieres under Den ”Nationale Oprydningsstrategi”.

Statusrapport ved salg af ejendomme, hvor der har været potentielt forurenende aktiviteter

Direktivudkastet indeholder forslag om, at der ved salg af grunde, hvor der har været en potentielt forurenende aktivitet, skal stilles krav om, at ejeren af grunden eller den kommende køber skal udarbejde en statusrapport til den kompetente myndighed, der er ansvarlig for identifikation af forurenede grunde.

Statusrapporten skal udstedes af en autoriseret person/institution, som er udnævnt af medlemsstaten, og rapporten skal som minimum indeholde historiske oplysninger om anvendelsen, en forureningsundersøgelse inkl. kemiske analyser, svarende til de potentielt forurenende aktiviteter, og koncentrationsniveauer, hvor der er grund til at tro, at de farlige stoffer udgør en betydelig risiko for menneskers sundhed eller miljøet. Medlemsstaterne skal fastsætte metoder, der gør det muligt at fastsætte disse koncentrationsniveauer.

Erosion, tab af organisk materiale, tilsaltning, jordpakning, jordskred

For så vidt angår de 5 områder (erosion, tab af organisk materiale, tilsaltning, jordpakning, jordskred), skal medlemsstaterne for hver trussel identificere risikoarealer og udarbejde programmer med passende foranstaltninger.

Udpegning af risikoarealer

Risikoarealerne skal udpeges med udgangspunkt i eksisterende data eller modeller til at identificere risikoarealer (kun hvis der er nogle i medlemsstaten). Områderne skal identificeres med udgangspunkt i bilag I, sektion 1-5, senest 5 år efter implementeringsdatoen. Bilag I angiver ikke specifikke kriterier for identifikation af risikoarealerne. Dette er alene op til medlemsstaterne.

Programmer med foranstaltninger i risikoarealerne

Programmerne skal indeholde:

- Mål og passende foranstaltninger til at reducere risikoen i disse arealer,
- Tidsplan for gennemførelsen af foranstaltningerne,
- Estimat af allokeringsbehov af private og offentlige midler til at finansiere foranstaltningerne, og
- Beskrivelse af, hvorledes foranstaltningerne vil blive gennemført, og hvorledes de vil bidrage til at nå de miljømæssige målsætninger.

Medlemsstaterne skal ved fastsættelsen af foranstaltningerne tage passende hensyn til de sociale og økonomiske konsekvenser af foranstaltningerne. Medlemsstaterne skal sikre, at foranstaltningerne er cost-effektive og teknisk gennemførlige. Desuden skal medlemsstaterne gennemføre konsekvensvurderinger, herunder cost-benefit analyser forud for at programmet introduceres.

Programmerne skal være udarbejdet senest 7 år efter implementeringsdatoen og være i anvendelse senest 8 år efter denne dag. Programmerne skal offentliggøres og revideres mindst hvert 5. år.

Arealbefæstning

Arealbefæstning skaber en barriere mellem jord, luft og vand og har derfor flere alvorlige konsekvenser, f.eks. forøget risiko for oversvømmelse, reduceret grundvandsdannelse m.m. Direktivudkastet pålægger medlemsstaterne at træffe passende foranstaltninger for at reducere befæstelse så meget som muligt og, hvor befæstelse er sket, forsøge at mildne effekterne, så jordfunktioner så vidt muligt bevares.

Andre elementer i direktivforslaget

Kommissionen foreslår en platform for informationsudveksling, integration af jordbeskyttelse i sektorpolitikker, forpligtelse til brugere af jord til ikke at skade jordens funktioner og at medlemsstaterne skal etablere opmærksomhedsskabende foranstaltninger.

Platform for informationsudveksling

Kommissionen skal senest 1 år fra ikrafttrædelsesdatoen etablere en platform for informationsudveksling mellem medlemsstater og interessenter, dels om identifikation af arealer, hvor der er risiko for enten erosion, tab af organisk materiale, tilsaltning, jordpakning eller jordskred, dels om risikovurderingsmetoder for forurenede grunde.

Opmærksomhedsskabende foranstaltninger

Direktivforslaget indeholder en bestemmelse om, at medlemsstaterne skal tage passende foranstaltninger for at øge opmærksomheden om jords betydning for menneskers og økosystemers

overlevelse og fremme viden og erfaring om bæredygtig anvendelse af jord.

Rapporteringsforpligtelser

Resultatet af identifikation, undersøgelse og risikovurdering af de potentielt forurenede grunde, listen over forurenede grunde samt den ”Nationale Oprydningstrategi” skal rapporteres til Kommissionen, men ikke godkendes, inden for 5 år fra implementeringsdatoen og hvert 5. år herefter. De udpegede risikoarealer vedr. erosion m.v., de metoder, der er anvendt til at identificere risikoen, samt programmerne skal ligeledes rapporteres til Kommissionen senest 8 år fra implementeringen og derefter hvert 5. år.

Medlemsstaterne skal endvidere rapportere en sammenfatning af initiativerne, der er taget om henholdsvis reduktion af befæstelse og opmærksomhedsskabende foranstaltninger til Kommissionen.

3. Nærhedsprincippet

Kommissionen finder, at en fælles EU-indsats med henblik på beskyttelse af jord er påkrævet som supplement til nationale og regionale initiativer, bl.a. fordi manglende jordbeskyttelse har effekter for andre områder af EU's fælles miljøpolitik, f.eks. indsatsen på vand- og klimaområdet. Visse typer jordforårsagede miljøproblemer har endvidere grænseoverskridende effekter, såsom jorderosion og sediment-aflejringer via grænseoverskridende floder og forurening af grænseoverskridende grundvandsbassiner. Hertil kommer, at fødevarer sikkerheden i forbindelse med produkter, som handles henover grænserne i det indre marked, påvirkes forskelligt afhængigt af nationale niveauer for beskyttelse af jorden, ligesom sådanne forskelle i den nationale regulering indebærer uensartede produktionsvilkår for virksomhederne i det indre marked. Sammenholdt med de meget vide beføjelser, forslaget lægger hos medlemsstaterne, finder Kommissionen, at forslaget til rammedirektiv er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Regeringen finder, at beskyttelse af jord primært kan varetages gennem indsatser på nationalt niveau, men at der kan være grænseoverskridende problemstillinger i relation til jordbeskyttelse, hvor en indsats på fællesskabsniveau er hensigtsmæssig. Regeringen kan på dette grundlag tilslutte sig Kommissionens vurdering.

4. Konsekvenser for Danmark

Gældende dansk ret og forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser af forslagets bestemmelser om jordforurening

Forurenede jord reguleres i Danmark af lov om forurenede jord³, jordforureningsloven.

I henhold til loven skal forurenede grunde kortlægges af amterne, som ligeledes har ansvaret for en miljø- og sundhedsmæssigt prioriteret oprydningssindsats i forhold til forurenede jord. Pr. 1. januar 2007 overgår disse opgaver til regionerne.

³ Lov nr. 370 af 2. juni 1999 om forurenede jord, senest ændret ved lov nr. 571 af 9. juni 2006.

Kortlægningen i Danmark har flere formål. Kortlægningen skal være grundlaget for den miljøprioriterede oprydningssindsats, men har også til formål at sikre, at der i salgssituationer er viden om forureningsforholdene, ligesom der skal tages passende foranstaltninger i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, ikke mindst jordflytninger.

Den danske kortlægning af potentielt forurenede grunde er mere omfattende end det kortlægningskrav, der gøres gældende i direktivforslaget på grundlag af den opstillede minimumsliste over potentielt forurenende aktiviteter. Forslaget indebærer imidlertid, at der skal gennemføres forureningsundersøgelser inkl. kemiske analyser på et større antal grunde, end der kræves i den danske jordforureningslov.

Kortlægningen efter jordforureningsloven gennemføres i to tempi. I første fase kortlægges grunde, hvor der har været aktiviteter, der er potentielt forurenende, dvs. kortlægning på vidensniveau 1. I 2. fase kortlægges de grunde, hvor der kan konstateres forurening, dvs. kortlægning på vidensniveau 2. Grunde kortlægges som udgangspunkt kun på vidensniveau 2, hvis de ligger inden for jordforureningslovens indsatsområder, dvs. grunde med boliger, børneinstitutioner, offentlige legepladser, og grunde, hvor forureningen truer grundvandet i områder med særlige drikkevandsinteresser eller inden for indvindingsoplande til almene vandforsyningsanlæg. Danmark er ca. halvvejs i denne kortlægningsproces, som med den i 2006 vedtagne ændring af jordforureningslovens kortlægningsregler forventes afsluttet omkring 2016.

Da direktivforslaget foreskriver, at der skal gennemføres forureningsundersøgelser inkl. kemisk analyse på alle grunde, hvor der har været en af de potentielt forurenende aktiviteter, som er med på direktivforslagets bilag II, er direktivforslaget på dette punkt mere vidtgående end jordforureningslovens system. Vedtages denne bestemmelse, vil det således betyde, at jordforureningsloven skal ændres således, at det bliver obligatorisk at udføre forureningsundersøgelser på alle de omhandlede potentielt forurenede ejendomme.

Direktivforslaget fastlægger endvidere tidsgrænser for, hvornår de kortlagte grunde skal være undersøgt. Sådanne tidsgrænser er ikke fastlagt i jordforureningsloven, hvorfor en vedtagelse af forslaget indebærer, at lovgivningen også vil skulle ændres på dette punkt.

Kravene om offentliggørelse og 5 årlig revision af listen over forurenede grunde forventes ikke at have betydning for Danmark, idet der allerede i dag er en offentlig liste, som ajourføres løbende.

Det bemærkes i øvrigt, at den viden om jordforureningsrisiko i forhold til overfladevandsrecipienter, der samles op som konsekvens af vandrammedirektivet, kan inkluderes i den kortlægning af forurenede grunde, der følger af direktivforslaget.

Det vurderes, at direktivforslagets krav om en national oprydningssstrategi og om at sikre oprydning af grundene på listen over forurenede grunde, herunder mekanismer til at finansiere oprydningen, allerede er sikret med den nuværende danske lovgivning.

Det vurderes endvidere, at direktivforslagets krav om, at den ”Nationale Oprydningssstrategi” skal

prioritere de grunde højest, der udgør den største risiko for menneskers sundhed, er i overensstemmelse med den nuværende danske prioritering, hvor den offentlige indsats sker både på grunde med boliger, børneinstitutioner og offentlige legepladser og på grunde i områder med særlige drikkevandsinteresser eller inden for indvindingsoplande for almene vandforsyningsanlæg, hvor forureningen kan skade grundvandet og dermed indirekte gennem drikkevandet kan true menneskers sundhed.

I direktivudkastet foreslås det, at der ved vurderingen af, om grunde skal inkluderes i listen over forurenede grunde og dermed også vil skulle ryddes op, skal tages højde for både nuværende brug (som i Danmark) og *godkendt fremtidigt brug*. Den danske jordforureningslov har imidlertid en bestemmelse om, at amterne og efter kommunalreformen kommunerne i samarbejde med regionerne skal give tilladelse, før en kortlagt ejendom kan ændre arealanvendelse til en anvendelse, der ligger inden for lovens indsatsområder. I forbindelse med sådanne tilladelser vil der typisk blive stillet vilkår, der tager højde for den ændrede arealanvendelse. Det vurderes derfor, at direktivets forslag om også at omfatte *godkendt fremtidig brug* ikke vil have lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

Det eneste element i direktivforslaget vedrørende jordforurening, som vil være en egentlig nyskabelse i den danske lovgivning, er forslaget om, at køber eller sælger i forbindelse med salg af grunde, hvor der har været en potentielt forurenende aktivitet, skal sørge for, at der udarbejdes en statusrapport til den anden part i handlen og til den kompetente myndighed, der er ansvarlig for identifikation af forurenede grunde. Gennemføres forslaget, vil det betyde, at jordforureningsloven skal ændres, således at der etableres en autorisationsordning for udstedelse af statusrapporter vedrørende grunde, hvor der har været en potentielt forurenende aktivitet.

Ifølge forslaget skal der foreligge en statusrapport, hver gang en ejendom, hvor der har været en potentielt forurenende aktivitet, handles. Alle, der sælger eller køber en ejendom vil således skulle afklare, om der har været en forurenende aktivitet på ejendommen, for at kunne vide, om der er pligt til at lave en statusrapport som omhandlet i direktivforslaget.

Der skal tillige fastsættes regler i jordforureningsloven, der sikrer, at rapporten som minimum indeholder historiske oplysninger om anvendelsen, en forureningsundersøgelse inkl. kemiske analyser, svarende til de potentielt forurenende aktiviteter, og koncentrationsniveauer, hvor der er grund til at tro, at de farlige stoffer udgør en betydelig risiko for menneskers sundhed eller miljøet.

Direktivforslaget nødvendiggør ikke en ændring af lov om omsætning af fast ejendom, men reglerne i den tilhørende bekendtgørelse vil skulle suppleres med regler om statusrapporten.

Lovgivningsmæssige konsekvenser af forslagets øvrige elementer

Direktivforslagets bestemmelser om foranstaltninger over for erosion, tab af organisk materiale, tilsaltning, jordpakning og jordskred samt forslagets øvrige bestemmelser vurderes ikke at medføre behov for ændring af dansk lovgivning.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Kommissionens konsekvensvurdering

Kommissionen har udarbejdet en omfattende konsekvensvurdering af temastrategien og forslaget til rammedirektiv om jord. Kommissionen har valgt, som et skøn med store usikkerheder, at opgøre de samfundsmæssige omkostninger ved jordødelæggelse og jordforurening til i alt 38 mia. euro årligt for EU 25. Omkostningerne vedrører bl.a. infrastrukturetskader, sundhedsomkostninger, omkostninger til behandling af vand, der forurenes via jorden, og værditab på forurenede arealer og deres omgivelser. Kommissionen anfører, at det ikke har været muligt at skønne over omkostninger, der knytter sig til forringelser af biodiversiteten samt til befæstelse og jordpakning.

Kommissionen vurderer omkostningerne til at identificere, potentielt forurenede grunde til at udgøre ca. 50 mio. euro årligt i fem år for EU 25. Udgiften til forureningsanalyser af disse grunde vurderes til at udgøre i alt op til ca. 240 mio. euro om året i 25 år for EU 25. Kortlægning af risikoarealer for erosion, jordpakning m.v. vurderes at koste mindre end 2 mio. euro om året for EU 25. Kommissionen har ikke vurderet omkostningerne ved at finansiere en national oprydningstrategi for forurenede grunde, idet niveauet for de nationale foranstaltninger med direktivforslaget besluttet af medlemsstaterne. Med baggrund i to rent illustrative scenarier for oprydningssindsatsen vurderer Kommissionen imidlertid, at direktivforslaget vil kunne levere fordele, ”som langt overgår omkostningerne”.

Økonomiske konsekvenser af forslagets bestemmelser om jordforurening

Ifølge direktivforslaget skal der gennemføres forureningsundersøgelser inkl. kemisk analyse af alle grunde, hvor der har været potentielt forurenende aktiviteter.

Da jordforureningsloven forudsætter, at der kun skal gennemføres forureningsundersøgelser, inkl. kemiske analyser på de ejendomme, som ligger inden for lovens indsatsområde, vil direktivforslaget betyde, at der som udgangspunkt skal gennemføres ekstra forureningsundersøgelser inkl. kemiske analyser på ca. 15.000 ejendomme i perioden fra 2016 og frem til ca. 2035 (25 år fra direktivets implementeringsdato – her skønsmæssigt ansat til 2010). Sådanne undersøgelser vurderes på baggrund af analyser foretaget i forbindelse med Miljøministerens redegørelse til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg om jordforureningsloven i december 2003 at koste ca. 39.000 kr. stykket. Samlet set ville dette isoleret set medføre en statsfinansiell meromkostning på ca. 600 mio. kr., som vil skulle afholdes i perioden fra 2016-2035, svarende til 30 mio. kr. årligt. Imidlertid vurderes en væsentlig del af disse udgifter at kunne dækkes af private interessenter i kraft af direktivforslagets krav om udarbejdelse af en statusrapport ved køb og salg (se nedenfor), således at den årlige statsfinansielle merudgift vil kunne reduceres til i størrelsesordenen 10-20 mio. kr. årligt.

Der er allerede i dag i jordforureningsloven og tilhørende vejledninger m.v. fastsat retningslinier for oprydning af forurenede grunde i Danmark. Der er endvidere mellem Finansministeriet og de kommunale parter indgået aftaler om den offentlige finansiering af opgaverne inden for jordforureningsområdet. Direktivforslagets bestemmelser om etablering af en national oprydningstrategi og mekanismer til finansiering vurderes således ikke at føre til yderligere omkostninger for Danmark.

Der er aktuelt afsat en samlet ramme på ca. 320 mio. kr. årligt til finansiering af den offentlige

undersøgelses- og oprensningsindsats på jordforureningsområdet.

Forslaget om, at der ved salg af ejendomme, hvor der har været potentielt forurenende aktiviteter, skal udarbejdes en statusrapport af enten køber eller sælger indebærer, at udgiften til gennemførelse af forureningsundersøgelser på disse grunde vil skulle bæres af køber/sælger som en del af ejendomshandelen frem for at skulle finansieres af den kompetente myndighed.

I Danmark finansierer private i dag i en række tilfælde også undersøgelser i forbindelse med køb-/salgssituationer. Det gælder mest køb/salg af erhvervsarealer eller i forbindelse med byudviklingsprojekter. I en række tilfælde kommer disse oplysninger ikke til myndighedernes kendskab. Krav om statusrapport ville betyde, at disse oplysninger vil tilgå kortlægningsmyndigheden, som derfor undgår at skulle foretage forureningsundersøgelser på de pågældende grunde. Det betyder, at de udgifter, der skal afholdes af det offentlige til forureningsundersøgelser, kan reduceres betydeligt. Udgifterne til undersøgelse af de ekstra grunde, som følger af direktivforslaget vil således i stor udstrækning skulle finansieres af private i forbindelse med salg af potentielt forurenede ejendomme. Det vurderes, jf. ovenstående, at private i forbindelse med ejendomshandler vil skulle finansiere forureningsundersøgelser i størrelsesordenen 10-20 mio. kr. årligt frem til 2035. De privat finansierede undersøgelser vil også omfatte en del af de potentielt forurenede grunde, som vil skulle undersøges under den nuværende lovgivning, og dermed nedbringe de offentlige udgifter forbundet med den gældende jordforureningslov.

Forslagets bestemmelser om jordforurening kan medføre en mindre stigning i statslige administrative udgifter, primært som konsekvens af administrationen af statusrapporten. Disse merudgifter vil kunne afholdes indenfor miljøministeriets ramme.

Økonomiske konsekvenser af forslagets bestemmelser om erosion, tab af organisk materiale, tilsaltning, jordpakning, jordskred

Jordskred og tilsaltning er ikke problemer, der forekommer i Danmark, og erosion, tab af organisk stof og jordpakning har ikke noget dramatisk omfang. Det er Fødevarerministeriets foreløbige vurdering, at det på forhånd er vanskeligt at afgøre, om der overhovedet er områder i Danmark, der skal kategoriseres som risikoområde, og at dette fordrer en nærmere analyse.

Danmarks JordbrugsForskning har oplyst, at eksisterende datamateriale i betydeligt omfang vil kunne anvendes i en analyse til at danne sig et indtryk af jordlagets status i forhold til de pågældende risikofaktorer og dermed et grundlag for en vurdering af behov og niveau for kortlægning m.v. i Danmark.

Økonomiske konsekvenser af forslagets øvrige bestemmelser

På det foreliggende grundlag vurderes de øvrige elementer i direktivforslaget ikke at have væsentlige økonomiske konsekvenser, ligesom det vurderes, at der kun vil være begrænsede administrative udgifter i tilknytning til forslagets rapporteringsforpligtelser.

Erhvervsadministrative konsekvenser

Forslaget vurderes samlet set ikke at have væsentlige erhvervsadministrative konsekvenser.

Beskyttelsesniveau

I forhold til den eksisterende danske regulering af jordforureningsområdet indebærer forslaget en videregående forpligtelse til at foretage forureningsundersøgelser inkl. kemiske analyser af alle grunde, hvor der har været potentielt forurenende aktiviteter, jf. forslagens bilag II. Forslaget fastlægger endvidere tidsgrænser, som ikke indgår i den danske lovgivning, for hvornår disse undersøgelser skal være gennemført. Endelig opstiller forslaget krav om, at der ved salg af potentielt forurenede grunde skal udfærdiges en statusrapport med en forureningsundersøgelse til de kompetente myndigheder. En vedtagelse af forslaget indebærer i disse henseender en skærpelse af det danske beskyttelsesniveau.

5. Høring

Forslaget er udsendt i almindelig høring den 29. september 2006 til knap 60 interessenter med frist til den 25. oktober 2006. Dansk Landbrug/Landbrugsrådet, Dansk Industri, Freja Ejendomme A/S og Oliebranchens Fællesrepræsentation har fremsendt egentlige bemærkninger til strategien, som refereres nedenfor.

Generelt

Dansk Landbrug/Landbrugsrådet (DL) mener ikke, der er brug for et jorddirektiv, idet problemerne løses bedst lokalt (subsidiaritet m.v.), mens Dansk Industri (DI) og Oliebranchens Fællesrepræsentation støtter, at der udarbejdes en fælles strategi med tilhørende jorddrammedirektiv for beskyttelse af jord i EU.

DI finder, at strategien udgør et godt udgangspunkt for beskyttelse af jord som ressource og at strategien anlægger et passende niveau for håndtering af jordforurening. DI finder således, at de danske jordforureningsregler ikke bør gå videre end jorddrammedirektivet, selv om der er tale om et minimumsdirektiv.

DL finder at jordbundsforholdene er meget forskellige i Europa, hvilket bl.a. har resulteret i en løs og upræcis definition af jord, og i manglende fastsættelse af fælles målsætninger, hvilket igen kan danne grundlag for vidt forskellig fortolkning og implementering af direktivets regler, som kan være i strid med reglerne om ens behandling i hele EU. Dette kan ifølge DL føre til, at staten kan blive stillet til ansvar for manglende opfyldelse af direktivet. DL mener endvidere, at der på nuværende tidspunkt mangler viden om, hvad der er god og dårlig tilstand/udvikling, og finder, at dette sammen med behovet for mere fuldstændige konsekvensanalyser betyder, at et evt. forslag tidligst burde stilles om 10-15 år.

DL efterlyser desuden undtagelsesbestemmelser, f.eks. om lavere målsætninger, længere tidsfrister, uddybning af hvorledes indsatsen skal finansieres og klare retningslinier for anvendelsen af cost-benefit analyser i forbindelse med den indsatsplanlægning, som direktivforslaget foreskriver.

Jordforurening

Særligt for forslagene, som vedrører jordforurening, ser DI et væsentligt potentiale i en harmonisering på europæisk plan af risikovurderinger af jordforureninger, og OFR kan specielt støtte, at der udarbejdes en fælles ramme for risikovurdering af forurenede lokaliteter, og at denne kan danne baggrund for oprensningsniveauet i såvel offentligt som privat finansierede oprensninger.

DI finder forslaget om statusrapport i forbindelse med ejendomshandler, hvor der har været en potentielt forurenende aktivitet, i strid med nærhedsprincippet, og Freja Ejendomme finder, at der kan være store forskelle mellem ejendomme, som gør det uhensigtsmæssigt at standardisere oplysningerne om forureningsforholdene. DI skriver, at der ofte foretages jordforureningsundersøgelser i forbindelse med ejendomshandler, men at valget af om en sådan undersøgelse skal foretages, hviler på mange andre kriterier, end om der aktuelt foregår en potentielt forurenende aktivitet, f.eks. om arealet ligger i bykernen, om der er tilkørt fyldjord og meget andet, og at beslutningen af om der skal foretages jordforureningsundersøgelser bør overlades til grundejer og køber i fællesskab.

DL tager endvidere forbehold for forslaget om at ændre miljøansvarsdirektivet, så der henvises til ”jorddirektivet”, idet miljøansvarsdirektivet endnu ikke er implementeret i dansk ret og heller ikke er det i de fleste andre lande, idet fristen herfor først er 1. maj 2007.

Sagen har været forelagt for Miljøspecialudvalget på møde den 23. januar 2007, hvor der ikke fremkom substantielle bemærkninger.

6. Forhandlingsituationen

Temastrategien og forslaget til rammedirektiv har været drøftet på et første møde i Rådets miljøarbejdsgruppe den 12. januar 2007. Flere store medlemslande ytrede sig her kritisk overfor, at rammedirektivet udgjorde en for vidtgående implementering af temastrategien. Herunder tilkendegav flere lande, at man havde fortrukket et overvejende vejledende rammedirektiv med angivelse af mulige strategier og indsatsområder for medlemslandene frem for en række af de bindende foranstaltninger, som Kommissionen foreslår. Direktivforslaget blev modtaget mere imødekommende af en række Øst- og Sydeuropæiske medlemslande, dog også her med forbehold for en del af de forpligtelser forslaget indebærer i relation til eksisterende jordforurening og med vægt på den forebyggende indsats.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens forslag velkomment. Regeringen finder, at beskyttelse af jord primært kan varetages gennem indsatser på nationalt niveau, men at der kan være grænseoverskridende problemstillinger i relation til jordbeskyttelse, hvor en indsats på fællesskabsniveau er hensigtsmæssig. Regeringen er enig i, at såvel konkurrencemæssige hensyn som hensynet til sundhed og miljøbeskyttelse taler for en EU-regulering af beskyttelsen af jord ved at opstille fælles rammer for identifikation og forebyggelse af truslerne mod jordlaget og dets betydning for dyrkning og bevarelse af naturværdier.

For så vidt angår jordforurening, er arbejdet med at identificere de forurenede grunde og etablere oprydningssprogrammer etableret i flere EU-lande. Det vil være hensigtsmæssigt både af

miljømæssige og konkurrencemæssige årsager, at der etableres lignende systemer i alle medlemslande. Dette vil direktivforslaget kunne skabe grundlag for.

Erosion, tab af organisk stof, tilsaltning, jordpakning og jordskred giver problemer i særligt Øst- og Sydeuropa. Erosion, tab af organisk stof, tilsaltning, jordpakning og jordskred har ikke noget dramatisk omfang i Danmark. Regeringen finder, at der med direktivets forslag om udpegning af risikoområder efter behov og eventuel etablering af programmer til at imødegå truslerne vil kunne skabes opmærksomhed om problemerne, så de kan forebygges eller imødegås. Dette vil formentlig i særlig grad gælde i Øst- og Sydeuropa, men også i lande, hvor problemerne har et mindre omfang, herunder eventuelt i Danmark,.

Danmark støtter direktivets forslag om at etablere en offentligt tilgængelig liste over forurenede grunde (liste 2). Den metodik, som medlemsstaterne skal følge, for at finde frem til, om en ejendom skal på listen over forurenede grunde, er imidlertid ikke hensigtsmæssig, idet der ifølge forslaget skal foretages kemiske analyser af alle potentielt forurenede grunde (liste 1). Regeringen finder heroverfor at kravet om kemiske analyser kun bør gøres gældende på grunde, hvor en eventuel forurening vurderes at kunne forårsage et miljø- eller sundhedsmæssigt problem. I Danmark foretager det offentlige således som udgangspunkt kun kemiske analyser på de forurenede grunde, der ligger inden for jordforureningslovens indsatsområder, dvs. på grunde med boliger, børneinstitutioner og offentlige legepladser samt hvor forureningen kan true grundvandet.

Det er således Regeringens opfattelse, at direktivforslagets krav om gennemførelse af kemiske analyser bør gøres mere fleksibelt, så medlemsstaterne selv kan fastsætte behovet for at gennemføre kemiske analyser af potentielt forurenede grunde.

Regeringen støtter endvidere, at den viden om jordforurenings risiko i forhold til overfladevandsrecipienter, der samles op som konsekvens af vandrammedirektivet, inkluderes i den kortlægning af forurenede grunde, der følger af direktivforslaget.

Regeringen kan støtte, at der fastsættes tidsgrænser for gennemførelsen af kortlægningen, som betyder en trinvis kortlægning, der skal være afsluttet senest 25 år efter direktivets implementering. Med det nuværende system med årlige bevillinger på 320 mio. kr. til det offentlige jordforureningsindsats vurderes det, at Danmark ikke vil have problemer med at opfylde de foreslåede tidsfrister.

Med hensyn til forslaget om udarbejdelse af en statusrapport ved salg af potentielt forurenede grunde er regeringen principielt tilhænger af, at der i forbindelse med salg skal være klarhed over forureningsforholdene på en ejendom. Forslaget om statusrapport vil kunne bidrage til større viden om forureningsforhold i forbindelse med salg. Der udarbejdes allerede i dag i mange tilfælde forureningsundersøgelser i forbindelse med køb og salg, særligt af erhvervsjendomme.

Regeringen finder, at der ligeledes i forbindelse med status rapporten kun bør stilles krav om kemiske analyser, der hvor medlemsstaten vurderer at en eventuel forurening vil kunne forårsage et miljø- eller sundhedsmæssigt problem. Det er således Regeringens holdning, at direktivforslagets

krav om udarbejdelse af statusrapport ved salg af potentielt forurenede grunde bør gøres mere fleksibelt, så medlemsstaterne selv kan fastsætte vilkår for, hvornår rapporten skal udarbejdes og krav til rapportens omfang.

Med hensyn til oprydningen af de forurenede grunde støtter Danmark, at det efter direktivet er medlemsstaterne selv, der fastsætter kriterierne for risikovurderingen og dermed afgør, om en grund skal opføres på listen over forurenede grunde og ryddes op. Danmark støtter endvidere, at det overlades til medlemsstaterne selv at beslutte karakteren af oprydningen og det oprydningsomfang, der skønnes tilstrækkeligt, for at grunden ikke længere udgør en betydelig risiko for menneskers sundhed eller miljøet.

Regeringen støtter derfor ikke forslaget om at åbne mulighed for ved komitéprocedure at vedtage fælles EU-kriterier for risikovurderingsmetoder af jordforurening. En sådan kriteriefastlæggelse vil have konsekvenser for risikovurderingen og dermed for det beskyttelsesniveau, der accepteres inden for jordforureningsområdet, hvorfor den i givet fald bør finde sted i politisk åbenhed sammen med Europa Parlamentet i fælles beslutningsprocedure.

Endelig støtter Regeringen den foreslåede ændring af miljøansvarsdirektivet, idet det er en logisk konsekvens af forslagets krav om en national oprydningsstrategi, at denne strategi også skal omfatte de miljøskader i form af jordforurening, som er omfattet af miljøansvarsdirektivet, men hvor forureneren ikke kan identificeres eller gøres ansvarlig.